

5068

VINERI 23 FEBRUARIE 2001 · ANUL LI NR. 8

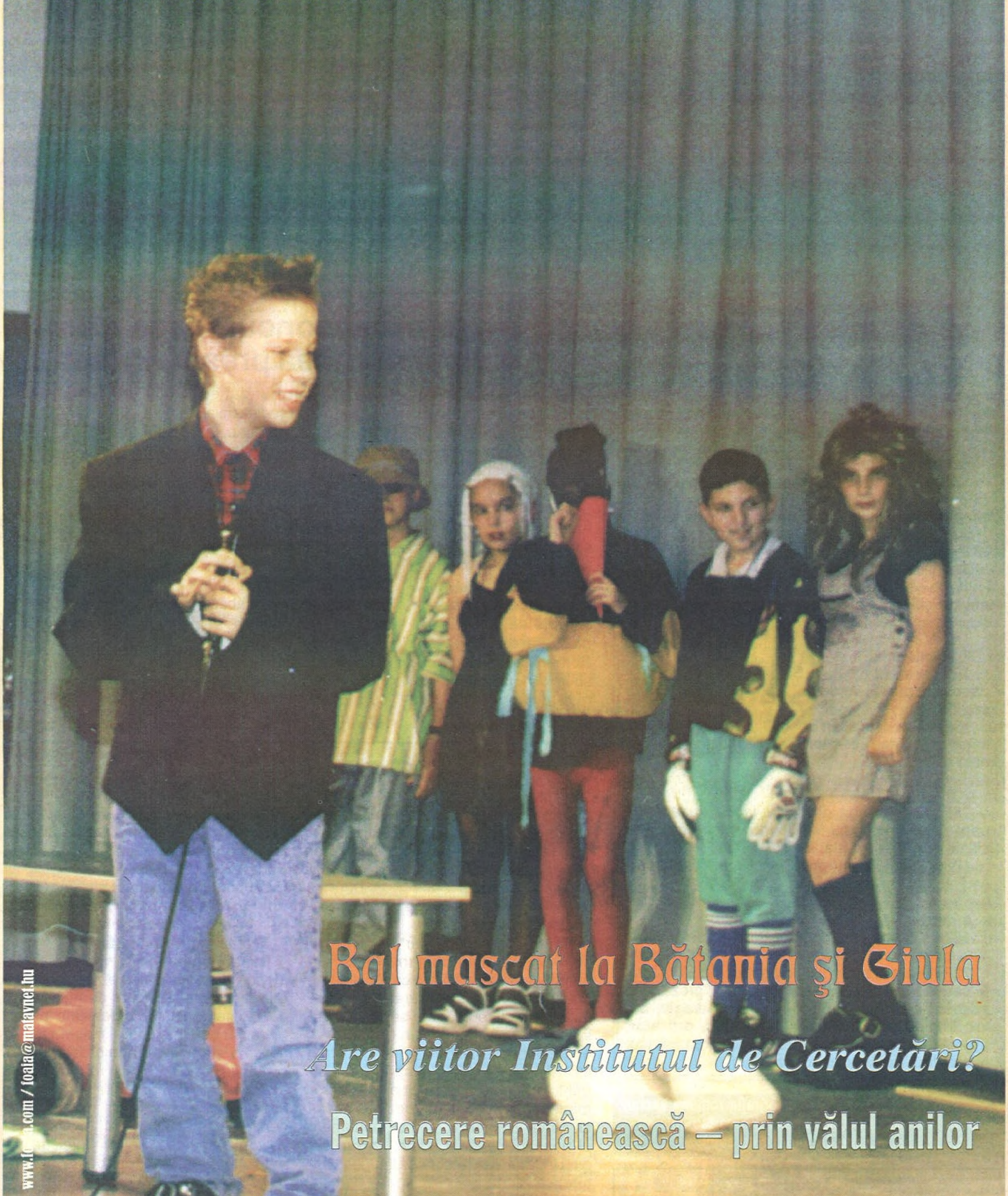
FOAIA

FONDAT ÎN 1951

40 FOAII

românească

SĂPTĂMÎNAL AL ROMÂNILOR DIN UNGARIA

Bal mascat la Bătania și Giula

Are viitor Institutul de Cercetări?

Petrecere românească — prin vălul anilor

CALENDAR ORTODOX

26 februarie, luni – Sf. Porfirie, arhiepiscopul Gazei; Sf. Mc. Fotini; Sf. Teodor. (Începutul Postului Mare) (Zi aliturgică)
 27 februarie, marți – Cuv. Procopie Mărturisitorul; Cuv. Talaleu. (Zi aliturgică)
 28 februarie, miercuri – Cuv. Vasile Mărturisitorul; † Cuv. Ioan Casian Romanul și Gherman din Dobrogea.
 1 martie, joi – Cuv. Mc. Evdochia; Cuv. Domnina; Sf. Mc. Antonia; Sf. Marcel și Anton.
 2 martie, vineri – Sf. Sfințit Mc. Teodot; Sf. Mc. Ișihie și Nestor.
 3 martie, sîmbătă – Sf. Mc. Eutropie, Cleonic și Vasilisc. (Pomenirea morților – Sămbăta Sfântului Toader)
 4 martie, duminică – Cuv. Gherasim de la Iordan; Sf. Mc. Pavel și Iulian. Duminica I din Post (a Ortodoxiei); Ap. Evrei XI, 24-26; 32-40; Ev. Ioan I, 43-51; glas 4, voscr. 4

AGENDĂ

26 februarie

1802 – s-a născut poetul, romancierul și dramaturgul francez *Victor Hugo*. Romanele sale celebre: „Notre-Dame din Paris” și „Mizerabilii”.

1838 – s-a născut *Bogdan Petriceicu Hașdeu*, filolog, istoric, folclorist și publicist.

27 februarie

1920 – a murit, la București, *A. D. Xenopol*, istoric și teoretician al istoriei, sociolog și economist.

1940 – a încetat din viață *Nicolae Tonitza*, pictor, grafician și critic de artă.

28 februarie

1754 – s-a născut în satul Rîciul de Cîmpie, de lângă Tîrgu Mureș, *Gheorghe Șincai*, istoric, filolog, reprezentant de seamă al Școlii Ardelene.

1 martie

1812 – s-a născut *Nicolae Kretzulescu*, medic, om de știință, care a pus bazele învățămîntului economic în România.

2 martie

1817 – s-a născut, la Salonta, scriitorul *Arany János*. La numai 30 de ani a publicat capodopera sa „Toldi”.

1824 – s-a născut, în Boemia, *Bedrich Smetana*, compozitor ceh, creatorul școlii muzicale naționale cehe.

3 martie

1863 – se stinge din viață *Iancu Văcărescu*, poet de mare tensiune în sfera liricii erotice și clasic prin analiza stărilor sufletești.

1930 – s-a născut politicianul *Ion Iliescu*, președinte al României.

4 martie

1678 – s-a născut compozitorul italian *Antonio Vivaldi*.

1977 – a fost puternicul *cutremur din România*, în care au pierit: A.E. Baconsky, poet, prozator și eseist; Savin Bratu, scriitor; Toma Caragiu, actor; Mihai Gafița, scriitor; Al. Ivasiuc, prozator; Mihai Petroveanu, scriitor; Veronica Porumbacu, poetă; Ion Vintilă, compozitor.

Foaia românească respectă ortografia română veche, dar în cazul contribuțiilor sosite din partea colaboratorilor, păstrează scrierea folosită de autor.

Pe copertă: Carnaval la școala românească din Giula
(Foto: Ioan Cozma)

Pregătiri pentru
adunarea generală a AȚRU

Cu scopul de a pregăti ședința adunării generale a Autogovernării pe Țară a Românilor din Ungaria, la 16 februarie s-a întrunit în ședință prezidiul AȚRU. La întâlnirea de la Giula s-a prezentat darea de seamă despre activitatea reprezentanței pe țară din anul 2000 și – în urma proiectelor înaintate de comisiile de specialitate – s-a conturat planul de activitate pentru anul 2001. Ședința adunării generale va avea loc la Centrul Cultural Român din Giula, sîmbăta viitoare, la 3 martie.

La ședința din vinerea

trecută, după cum ne-a informat *Tiberiu Iuhas*, șeful oficiului AȚRU, s-a propus să se modifice trei capitole din statutul organizației: în viitor, problemele de gospodărire ar urma să treacă din competența adunării generale în cea a prezidiului, comisia de învățămînt să se numească în viitor Comisia de Învățămînt și Științifică, sporind în acest fel sfera de activitate a comisiei, iar a treia modificare s-a referit la fondarea unei distincții „Pentru Învățămîntul Românesc din Ungaria”, care va fi acordată anual unui profesor de română.

- va -

Dezbateri despre
pornirea cursurilor
de limbă română
în Bihor

Vineri, la 23 februarie, se vor întîlni la Pocei primarii și directorii de școală din acele localități bihorene, care plănuiesc să introducă în cadrul instituțiilor lor predarea limbii române.

Președintele Autogovernării Românești din Pocei *Ioan Tanasi* i-a invitat la această ședință pe reprezentanții din Jaca, Darvaș și Pocei, respectiv pe *Ana Oros Simon*, directoarea generală a Departamentului pentru minorități din cadrul Ministerului Învățămîntului.

- iova -

S-a publicat concursul pentru
subvenționarea presei scrise

La concursul Fundației Publice „Pentru Minoritățile Naționale și Etnice din Ungaria” vor fi înaintate în acest an cel puțin două concursuri românești, deși Curatorul finanțează de regulă, cu excepția țiganilor, doar un singur ziar. Pe lângă ziarul tradițional *Foaia românească*, ce împlinise recent 50 de ani, și Autogovernarea pe Țară a Românilor din Ungaria a scos o nouă publicație, revista *Cronica*, cu care intră în concurs.

Curatorul Fundației publice a avut ședință joia trecută, la 15 februarie, în cadrul căreia s-a stabilit că în anul 2001 se va sprijini scoaterea presei scrise a celor 13 naționalități cu 245 de milioane de forinți. Fondul este cu 26 de milioane de forinți mai mare, decît sursa rezervată pentru acest scop în anul trecut.

Termenul noului concurs este 9 martie 2001. Pot înainta dosar de concurs acele redacții, care au primit sprijin și în anul

2000, precum și acele edituri, care au scos pînă acum cel puțin două numere de probă. Acestui criteriu îi corespunde și ziarul *Cronica*, publicația de 12 pagini a AȚRU.

Despre subvențiile din anul 2001 se va decide peste o lună, la ședința din 29 martie a curatorului. Reprezentantul român în curatoriu este *Gheorghe Marc*, delegatul AȚRU, făcînd parte și din comisia de lucru, care pregătește decizia forului reprezentativ al Fundației.

- ștf -

Poșta redacției

Următoarea scrisoare ne-a sosit la redacție prin ziarul *Graiul Maramureșului*. Autorul este redactorul șef adjunct al cotidianului, ce apare la Baia Mare.

Dragă *Eva Iova*,

nu ne cunoaștem, dar ne știm. Ne știm prin prietenii comuni. Citesc cu atenție revista pe care o conduci și mă bucur să întîlnesc o curată limbă românească. Cred că așa se poate realiza unitatea românilor din Ungaria, redescoperirea tradițiilor și a identității lor. Aflu în coloanele ei că în urmă cu trei luni în curtea bisericii ortodoxe române din Apateu a fost dezvelit bustul lui Mihai Eminescu, primul monument al poetului național ridicat într-un sat din Ungaria. Mă bucur că Uniunea Culturală a Românilor din Ungaria dorește să marcheze 160 de ani de la nașterea

lui *Iosif Vulcan*, cel care l-a debutat pe Eminescu în *FAMILIA*. Acum, la ceas aniversar, dorim publicației viață lungă, vigoare și bucurii cititorilor.

Cu prețuire colegială,

Gheorghe Pârja

Stimate domnule Pârja,

Pentru toți românii din Ungaria este o onoare atenția pe care ne-o acordați. Știm de la prietenii care au mai participat la diferite cursuri organizate la Baia Mare, cu cîtă înțelegere și apreciere se apropie ziaristii de acolo de membrii comunității noastre. Vă vom trimite de acum înainte cu regularitate publicațiile noastre, în special *Foaia românească*, pentru că sîntem conștienți de faptul că ne vom respecta și ne vom înțelege mai mult dacă ne vom cunoaște cît mai bine.

Cu aleasă stimă,

Eva Iova

Are viitor Institutul de Cercetări?

La Budapesta s-a discutat și despre viitorul cercetărilor științifice ale minorităților

„Minoritățile noastre au o identitate rănită. Mulți dintre ei și-au pierdut deja limba, cultura, obiceiurile strămoșești” – a apreciat secretarul de stat politic *dr. Hende Csaba*, la conferința cu titlul „Minoritățile din Ungaria la răscrucea mileniilor” din vinerea trecută, 16 februarie, de la Budapesta. La întâlnirea organizată de Fundația Culturală Maghiară și revista *Barátság* a fost evocat din nou acel sfat al regelui Ștefan I către fratele său, care îndeamnă la respectarea celorlalte popoare care trăiesc împreună cu ungurii în Bazinul Carpatic. „Sîntem conștienți – a mai adăugat Hende Csaba – că mai avem multe de făcut pentru minoritățile naționale și etnice din Ungaria, pentru că Europa viitoare nu va fi o topitoare de nații”.

Trebuie să ne adaptăm la vremurile noi

Ombudsmanul pentru drepturile minorităților *dr. Kaltenbach Jenő* a stabilit că de pe acum a trecut vremea cînd s-a crezut despre minorități că sînt niște grupuri care dansează și cîntă și pot fi puse în vitrină. Începutul anilor '90 a adus și pentru naționalități mai multă libertate, mai multe noutăți. Ele au devenit factori constitutivi ai țării, nu trebuie să se mai simtă ca oaspeți pe acest pămînt. Acum zece ani, minoritățile au început să se reorganizeze, vechile structuri au fost revalorificate, au fost create instituții noi.

După acești doi conferențieri, Hende și Kaltenbach, *Fuzik János*, președintele Autogovernării Slovace pe Țară – moderatorul întâlnirii de la sediul Fundației Culturale Maghiare din Cetatea Budei –, i-a invitat pe reprezentanții minorităților din Ungaria, în majoritate directori de instituții culturale sau de cercetare, să-și prezinte comunicările. Despre situația românilor din Ungaria la răscrucea mileniilor a vorbit *dr. Maria Berényi*, directoarea Institutului de Cercetări al Românilor din Ungaria.

– Pregătindu-mă pentru prelegerea de azi, m-am gîndit că este momentul oportun, acum, la începutul unui nou mileniu, unui nou secol, ca și noi, minoritățile din Ungaria, să facem o dare de seamă despre istoria noastră și despre acele probleme care ne-au frămîntat în ultimele decenii. Cred că globalizarea, integrarea europeană afectează și culturile minorităților din Ungaria. Să nu ne dăm seama de acest fapt, ar fi o sinucidere. Tocmai de aceea am dat glas și în prelegerea mea ace-

lor idei, care susțin că tradițiile, culturile minorităților trebuie să se adapteze la condițiile noi. Trebuie să luăm la cunoștință că trăim într-o lume tehnico-științifică. Cînd spun asta, mă gîndesc la internet, la integrarea în structurile europene, ș.a.m.d. Cred că trebuie să facem tot posibilul ca să ne păstrăm valorile culturale și istorice, dar totodată acestea să fie îmbogățite cu influențele noi, adaptate la cerințele zilelor noastre. Numai acela este viabil – iar asta este valabil și în cazul minorităților din Ungaria –, care știe să se reînnoiască, să reînvie, să se dezvolte.

După prelegerile reprezentanților germanilor, slovacilor, bulgarilor, slovenilor și rusinilor, sub conducerea domnului *Doncsev Toso*, fostul președinte al Oficiului pentru Minorități, s-a ținut o masă rotundă despre situația institutelor de cercetări ale minorităților din țara noastră.

Două hotărîri de guvern care nu au fost luate în seamă

Despre Institutul de Cercetări al Românilor din Ungaria se știe că el a fost înființat exact cu 8 ani în urmă, la 13 februarie 1993, de către Comunitatea Cercetătorilor și Creatorilor Români din Ungaria. La finanțarea funcționării Institutului s-a angajat însuși Guvernul Ungariei, prin Hotărîrea nr. 1025 din anul 1993, în care se stabilește: „Trebuie asigurată funcționarea continuă a Institutului Românesc de Cercetări din Giula”. În primii ani, Institutul și-a desfășurat activitatea dintr-un fond corespunzător, în 1993 din 1,5, în 1994 din 3, iar în 1995 și '96 din cîte 6 milioane de forinți. Acum cinci ani însă,

acest sprijin pentru funcționare a fost anulat, fără nici o motivare.

Dar conducerea Institutului de Cercetări a continuat lupta pentru obținerea fondurilor necesare funcționării. Cu ce rezultat? S-a validat o nouă Hotărîre de către Guvern.

La 13 octombrie 1998, la Budapesta s-a întrunit Comitetul de specialitate pentru colaborarea în problemele minorităților naționale din cadrul Comisiei Mixte interguvernamentale de colaborare și parteneriat activ între România și Ungaria. Comitetul de specialitate a propus ca „Guvernul Ungariei să asigure resursele bugetare necesare funcționării continue a Institutului de Cercetări al Românilor din Ungaria”. Această propunere a fost aprobată de Guvernul Ungariei la 19 decembrie, prin Hotărîrea nr. 2281/1998, punctul 6. Responsabilii sînt: ministrul finanțelor, ministrul justiției, ministrul patrimoniului cultural național, ministrul învățămîntului, președintele Oficiului pentru Minorități Naționale și Etnice. Termenul este continuu.

Au trecut mai bine de doi ani, dar situația Institutului de Cercetări nu este rezolvată nici azi. Nici munca de cercetare, nici editarea noilor publicații nu a încetat, pentru că prin concursuri se pot obține bani pentru aceste scopuri, însă acestea nu garantează un viitor sigur instituției culturale românești.

Dacă vrei să cercetezi, concurează

Dr. Maria Berényi a prezentat această situație tristă celor prezenți, printre care s-au aflat și *Ana Oros Simon*, directoarea generală a departamentului pentru minorități din cadrul Ministerului Învățămîntului, respectiv *Molnár Márton*, directorul Fundației Publice „Pentru Minoritățile Naționale și Etnice din Ungaria”. Doamna *Ana Oros Simon* a amintit că pînă în 1996 Ministerul Învățămîntului a asigurat fonduri însemnate pentru cele două institute de cercetări, al românilor și al slovacilor, dar după 1997 și alte minorități și-au constituit astfel de organizații, iar

astfel finanțarea lor nu s-a mai putut rezolva. S-a trecut atunci la o nouă formă de finanțare: pentru fiecare proiect trebuie înaintat un plan de lucru, un dosar de concurs, și numai prin această formă concretă pot fi sprijinite cercetările științifice ale acestor institute. Din aprecierile făcute de

februarie –, aflăm în primul rînd cercetări asupra minorității maghiare din afara granițelor Ungariei, cercetarea etniei romilor și a evreilor și analizarea asimilării minorităților din Ungaria.

Cu aceleași probleme ca institutul românilor se confruntă și minoritatea slovacă. Doamna *Gyivicsán*

Maria Berényi, Doncsev Toso și Ana Oros Simon discutînd despre soarta institutelor de cercetări

Maria Berényi la întâlnirea din săptămîna trecută se înțelege însă că dacă statul maghiar nu consideră necesară finanțarea bugetară a acestor institute de cercetări, el, adică statul, nici nu are nevoie de ele. În aceste condiții incerte, ele se vor putea menține numai atît timp cît minoritățile – printr-o muncă amarnică – le vor putea ține în viață.

Molnár Márton a informat asistența că în acest an, Fundația Publică pentru Minorități va sprijini atelierele de cercetare printr-un concurs separat. În acest scop s-au rezervat 9 milioane de forinți. Pentru cercetări se vor împărți alte 9 milioane. Deci, în total, 18 milioane de forinți, din care însă numai 33% vor putea fi folosite pentru cheltuieli de funcționare.

Numai în formă instituționalizată ne vom putea menține

Precum s-a mai publicat, la începutul acestui an, în cadrul Academiei Maghiare de Știință s-a înființat Institutul Academic de Cercetare a Minorităților. Acesta, în 2001, gospodărește din 45 de milioane de forinți. În programul științific al acestui institut, – condus de *dr. Szarka László*, prezent și el la conferința din 16

Anna, directoarea Institutului de Cercetare al Slovacilor, cu sediul la Bichșciaba, și-a exprimat amărăciunea în legătură cu faptul că Ministerul Învățămîntului și Ministerul Patrimoniului Cultural „ne-a părăsit”, întrebîndu-se oare de ce responsabilii nici nu discută cu ei sau de ce nu îi informează, dacă acea Hotărîre de Guvern, din 1993, nu mai este valabilă.

– *Autogovernarea pe Țară a Slovacilor încearcă să rezolve această situație ingrată* – a asigurat la conferință președintele *Fuzik János* –, *dar încă nu știm care va fi sfîrșitul drumului pe care am pornit. Sîntem conștienți de valoarea muncii care se desfășoară în Institutul nostru, și tocmai de aceea am hotărît să-l preluăm și să-l integrăm în administrația reprezentanței pe țară.*

Cît despre viitorul Institutului de Cercetări al Românilor din Ungaria: acesta rămîne și în continuare nesigur.

– *Am susținut și la întâlnirea de azi, împreună cu colegii mei că minoritățile numai printr-o formă instituționalizată se pot menține. Dacă nu vom avea acest sistem instituționalizat, nu vom avea școli sau instituții culturale-științifice, atunci nu avem nici o șansă ca să ne menținem.* – a fost concluzia doamnei *Maria Berényi*.

A. Bauer – E. Iova

Báthory János despre o problemă sensibilă

Prestigioasa revistă „Barátság” publică, în numărul din 15 februarie 2001, un amplu interviu cu Báthory János, noul președinte al Oficiului pentru Minoritățile Naționale și Etnice din Ungaria (OMNEU). În interviul cu titlul „Modificarea legii și autonomia culturală”, realizat de Eva Mayer, redactorul-șef al revistei, citim următoarele:

E.M.: În ultimul timp, reprezentanțele minorităților tot mai des ridică problema preluării în administrare a diferitelor instituții. Mă gândesc aici la muzeu, la școală, la teatru. Ce strategii elaborează Oficiul în acest sens?

B.J.: Inițiem modificarea legii minorităților. (...) Trebuie să rezolvăm în primul rând problemele juridice și financiare. Dar mai este aici și o altă condiție. Anume, lărgirea autonomiei trebuie să însemne și o îmbunătățire a calității muncii de la instituțiile în discuție. Știu, acesta este scopul, tocmai de aceea vor să preia minoritățile instituțiile lor. Însă pentru o creștere calitativă, și întreținătorul actual trebuie să primească garanții. Dreptul de întreținere a unei instituții înseamnă în același timp și o obligație, ca să se asigure serviciile pentru care a fost înființată, inițial, instituția respectivă.

Există însă un domeniu critic, sensibil, anume problema presei. Ar putea fi mai comod, ca Guvernul să scape de sarcina amară ca banii, întotdeauna insuficienți, rezervați pentru finanțarea presei scrise a minorităților să nu fie distribuiți de către funcționarii de stat sau de un curatoriu oarecare. Această sarcină nu este deloc un privilegiu al statului. S-ar putea spune, mai ales în caz că este vorba despre mai multe publicații independente, care concurează între ele, să dăm toți banii autogovernării, ca ea să decidă de care ziar are nevoie și de care nu. Dar în acest caz principiul autonomiei minorităților se opune principiului independenței instituționale a presei, în general principiului libertății presei, pentru că nimeni, nici chiar auto-

governarea nu are dreptul să asuprească presa.

E.M.: Sînt exemple, cînd ziarul nu este revista autogovernării pe țară, ca de exemplu săptămînalul *Neue Zeitung* al germanilor, care este scos de o fundație.

B.J.: Noi nu bănuim nici o diferență de interese între autogovernarea minorității și presa independentă, însă această coexistență poate fi susținută în mod ideal numai în cazul cînd ambele organizații sînt independente, și ele colaborează în scopul intereselor comune.

E.M.: Domnule președinte, ați abordat o problemă deosebit de interesantă. Cred însă că despre aceste probleme nu toate minoritățile sînt de aceeași părere.

B.J.: E adevărat, pentru că există minorități care scot mai multe reviste, și cite-un ziar dintre acestea se bucură de o susținere considerabilă. Nu e sigur că autogovernarea pe țară nu l-ar sprijini, și e clar că desființarea acestui ziar ar fi o pierdere culturală. Acest lucru nu poate fi un scop al Guvernului.

E.M.: În cazul românilor, constat un lucru care n-ar trebui neglijat. Este vorba că pe lângă ziarul *Foia românească*

că, care are o existență de 50 de ani, apare deodată ziarul autogovernării pe țară. Nu înțeleg de ce autogovernarea nu poate să accepte un ziar cu o asemenea tradiție, cu cititori reali? Cine va plăti această treabă?

B.J.: Acest lucru nu-l înțeleg nici eu. În același timp, ar fi o situație nemaipomenită, dacă ne-ar sta la dispoziție surse financiare suficiente și toți ar putea pomi atîtea reviste, cite și-ar dori. Este mai aproape de realitate dacă susțin că poate, peste 50 de ani, situația va fi de așa natură, ca și un ziar al minorităților va putea fi susținut de către întreprinzători, în condițiile de piață. Atunci această problemă se va rezolva de la sine, în mod automat. Pentru că, în realitate, problema derivă din lipsa fondurilor suficiente. Însă nici atunci nu va fi posibil ca pentru fiecare grup de interese din sînul minorităților să se asigure un ziar din banii statului, numai pentru a face pace.

Traducere de Șt. Frățean

Despre acordarea cetățeniei ungare

Legea privind cetățenia ungară va deveni mai restrictivă. Din reportajul săptămînalului economic budapestan HVG reiese că în cazul în care Legislativul ar accepta proiectele guvernului, ar exista posibilitatea legală de retragere a cetățeniei persoanelor care au obținut-o grație unei înșelătorii. Restricțiile au fost necesare după descoperirea faptului că mai mulți străini au obținut adevărata de examen necesară acordării cetățeniei ungare, prin oferirea unei mite de 100–150 de mii de forinți (300–500 dolari).

Se va modifica și examenul de cetățenie. Pînă acum, la fiecare oficiu administrativ, candidații la cetățenie completau formulare, teste individuale. În viitor, candidații vor trebui să răspundă unor chestionare elaborate la nivel central. Se va modifica totodată și acea prac-

tică prin care cetățenia se reacorda automat aceluia care a fost privat de ea, ca de exemplu germanilor din Ungaria, deportați după război, sau aceluia care au renunțat la ea în prealabil. Ministerul de Interne va reacorda cetățenia numai aceluia care „în timpul care a trecut de la pierderea cetățeniei nu au avut activități contrare intereselor Republicii Ungare”. Cei de origine ungară, adică aceia care au fost deja cetățeni ungari, categorie în care nu se includ cei care după Pacea de la Trianon au devenit cetățeni ai altor țări, vor beneficia și în continuare de facilități în acordarea cetățeniei. Ei trebuie să locuiască de cel puțin un an în Ungaria, să aibă permis de muncă și cel puțin o locuință închiriată, dar și așa obținerea cetățeniei ungare va dura cel puțin 3-4 ani – scrie revista budapestană HVG.

Doouă date importante pentru concurenții la Fundația Publică „Pentru Minoritățile Naționale și Etnice din Ungaria

28 februarie și 2 martie 2001

În săptămîna ce vine trebuie să înainteze concurs la Fundația Publică pentru Minorități acei creatori de artă plastică, literatură, muzică sau coregrafie, care doresc să primească bursă din fondul rezervat pentru sprijinirea activităților individuale în interesul comunităților minorităților naționale din Ungaria. S-au rezervat în acest an pentru aceste scopuri 7 milioane de forinți. Subvenția este limitată la cel mult 180 de mii de forinți pentru un concu-

rent și un domeniu. Concursul poate fi înaintat numai prin completarea unui formular special. Ultima zi a înaintării dosarului de concurs este **28 februarie 2001**. Dosarul trebuie să conțină și diferite alte documente. (Apelul și formularul concursului îl puteți primi și de la Redacția Foi.)

Pînă la sfîrșitul săptămîinii viitoare trebuie înaintate la Fundație și acele concursuri, prin care se va putea obține sprijin pentru organizarea diferitelor programe culturale. Aceasta este cea mai vastă categorie prin care se acordă subvenții financiare, printre altele pentru întreținerea relațiilor cu țara-mamă, pentru organizarea programelor culturale pentru copii, întruniri literare, activități de club, festivități culturale, aniversări, organizarea diferitelor consfătuiri în domeniul cultural, amenajarea expozițiilor și multe altele.

Anul trecut din această categorie s-au asigurat în total 81,9 milioane de fo-

rinți. Aici au sosit cele mai multe concursuri românești, 109 la număr, dintre ele fiind sprijinite 61 de proiecte cu 6,115 milioane de forinți. În anul 2001, Fundația rezervă pentru aceste scopuri 98 de milioane de forinți. Din acest fond va fi sprijinit și un nou program al categoriei, anume, plasarea unor plăci și table memoriale, îngrijirea locurilor memoriale, precum și organizarea serbărilor festive legate de aceste proiecte.

Concursurile în această categorie vor putea fi înaintate în două runde. Prima etapă cuprinde programele ce se vor desfășura între 2 martie și 31 iulie 2001. Concursurile pentru această etapă trebuie înaintate cel tîrziu pînă la **2 martie 2001**. A doua etapă cuprinde programele dintre 1 august 2001 și 28 februarie 2002. Pentru aceasta a doua perioadă concursul trebuie înaintat pînă la data de 27 aprilie 2001.

Șt. F.

România este interesată în dezvoltarea relațiilor româno-ungare

România este foarte interesată în dezvoltarea relațiilor de bună vecinătate cu Ungaria și este total deschisă pentru dialogul obiectiv și pentru colaborare – a afirmat secretarul de stat al Ministerului român de Externe, *Cristian Diaconescu*, în ajunul vizitei pe care a întreprins-o la București secretarul de stat al MAE ungar

Németh Zsolt. Sîntem interesați ca România să primească sprijinul Ungariei în aderarea la NATO și la UE – a declarat *Cristian Diaconescu*, care a mai precizat că este important ca viitoarele întîlniri bilaterale să dea un avînt activității comisiei mixte interguvernamentale româno-ungare.

(Rador)

Replici la părerea AȚRU și a Episcopiei

A venit o vreme...

Stimată redacție, citeșc săptămânalul *Foia Românească* de câteva decenii. Uneori mă întrebam chiar de ce o fac, deoarece această gazetă *călduță* nu făcea decât să-mi trezească *nostalgii* din vremuri nu prea demne de laudă, când presa era un animal domestic, departe de a reprezenta o putere. Cu articolele ei șablon, despre oameni șterși, cu care, de cele mai multe ori reporterul stătea de vorbă în ungurește, traducând apoi (de obicei prost) interviul în limba română, despre evenimente fără importanță, cu un puhoi de fotografii – încât pot spune că îi cunosc la față pe toți românii din Ungaria, de la copiii de grădiniță până la somitățile de prin ministere, săptămânalul românilor din Ungaria devenise un album de *hitch* cu multe greșeli de exprimare și stil, care atunci când se îmbinau cu anumite articole lacrimogene, atingeau culmea dezastrelui. Aveam senzația că

sunt martor direct la prăbușirea intelectuală a unei comunități românești, îngropată de banii statului ungar. Dacă în anii cincizeci-șaizeci au existat acele bariere ale ziaristicii est-europene, pe care le cunoaștem, după 1990 cine i-a forțat pe zăriștii români din Ungaria să fie atât de servili, de mărginiți și de atâta primitivă bunăvoință? Poate n-aș fi scris niciodată aceste rânduri, dacă în ultimul număr (cel din 16 februarie 2001) n-ar fi apărut scrierile de protest ale unor distinși domni, scrieri care, de aici, de *mai* departe, nu prea au nici cap, nici coadă... A venit o vreme în care am simțit că în redacția *Foii* românilor de dincolo nu mai dorm cu toții. Pe scurt, săptămânalul a început să-și merite denumirea de *presă scrisă*, deoarece expunea păreri, comenta acțiuni, lua atitudini. Nu mai simțeam așa de puternic că românii din Ungaria *își fură singuri căciula*, începusem să cred că

n-or să-și ia tâlpășița din istorie, jucând pe la sărbătorile denumite cu aroganță *Ziua Minorităților!*... Și chiar acum se întâmplă ca cineva să deplângă public acele vremuri când ziarul pe care îl am în față nu spunea nimic! Iar această persoană respectabilă nu este alta decât nici mai mult nici mai puțin – **românul** numărul unu, președintele Autogovernării. Să fiu iertat pentru sinceritate, dar acest domn vorbește mai mult decât precar românește! Mă întreb atunci, cum de scrie? Există două posibilități: ori în interviurile pe care le-am urmărit nu domnia-sa vorbea, și reporterii au făcut o glumă proastă, ori scrierile la care se dedă în ultimul timp le scriu alții, ceea ce e destul de rușinos! Cred că minoritatea românească din Ungaria are experiență măsurabilă în secole, ca să-și dea seama că fără cultură majoră, fără oameni cu o conștiință superioară și instruiți pe măsură, nu prea

are șanse de a rezista. Iar dacă vor continua să fie alese *în mod democratic* persoane care nu pot reprezenta cu inteligență niște interese situate deasupra ambițiilor de a avea un ziar propriu, „de curte”, atunci „mica echipă” și cei câțiva adevărați oameni de cultură vor fi înghițiți de marele pește al ignoranței. În altă ordine de idei, fără a dori să-l apăr pe „neobositul publicist” la care se oțărăște președintele-ziarist, aș dori doar să remarc faptul că Ștefan Frătean e cunoscut de mine (și de mulți alții) ca ziarist, nu cred că s-a apucat de scris „de câțva timp”. Însă în mod sigur că își scrie singur articolele!

Stimată Redacție!

A fi ziarist e o chemare periculoasă! Să scrie doar cei care au ceva de spus, care cred că pot să îndrepte lumea cu condeiul! Sper că astfel de proteste ale unor persoane pasibile de a suferi de „mania persecuției” să nu vă sperie și în nici

un caz să nu reluați drumul acela lănced, ca o moarte lentă, drum pe care l-am recunoscut cu spaimă în nou-apăruta *Cronică!*

În ceea ce privește a doua persoană semnată a protestului... am rămas înmărmurit! Știam că Sfinția Sa a avut niște daraveri cu statul ungar, căruia nu i-a plăcut ce-i iese din gură. Nu credeam să-l fi cumpărat așa de repede. Dar n-ar fi pentru prima oară în decursul istoriei! Aștept numărul viitor al *Foii* cu speranța că voi afla răspuns la dilemele mele de bătrân ziarist pensionar: *Ce cred zăriștii români din Ungaria despre situația Partidului Micilor Agrarieni? Probabil mulți români – ca agricultori – sunt simpatizanți ai acestei formațiuni? Și, în sfârșit, întrebarea pe care am mai pus-o și cu alte ocazii: Ce rol are această Autogovernare în propășirea culturală și spirituală a minorității dumneavoastră?*

Cu cordialitate,

Neacșu (Arad)

Dacă îți iei profesia în serios

Colaboratorii Redacției Românești a Televiziunii Maghiare au luat la cunoștință cu surprindere cele scrise de *Traian Cresta*, președintele AȚRU, în numărul din 16 februarie al *Foii* românești. Cu toate că avem o părere despre toată disputa iscată în jurul săptămânalului românesc, nu dorim să reflectăm asupra acestei teme, deoarece etica profesională ne pretinde să dăm publicitate tuturor părerilor și nu viziunii noastre. De altfel, rulanții acestei polemici, prin manifestările lor, se caracterizează singuri.

Totuși ne simțim vizați de cele așternute pe hîrtie de domnul președinte, deoarece dînsul pretinde: „Domnule Ștefan Frătean, jos masca! Măcar acum, în al 12-lea ceas, recunoaște adevărul: nu soarta presei de limba română te îngrijorează, ci pierderea privilegiilor unui mic grup care vrea să acapareze tot ce înseamnă presă în limba română, in-

diferent dacă este vorba despre ziar, radio sau televiziune”.

Ne pare rău că Autogovernarea consideră că noi nu avem o personalitate și o judecată autonomă – pe care am dobîndit-o, fiecare în parte, în timpul aceluia peste un deceniu petrecut în meserie –, ci consideră că sîntem marionetele unui singur coleg, care într-adevăr este unul dintre cei mai profesioniști jurnaliști români din Ungaria.

Am luat la cunoștință cu indignare că folosiți un asemenea ton în aprecierea activității lui Ștefan Frătean care – se poate verifica ușor – și în cele mai grele momente a acționat principal în favoarea comunității din care face parte. Pe lângă cele 12 luni de jurnalistică, la care faceți aluzie, Ștefan Frătean este întemeietorul atelierelor românești de la radio și televiziune, astfel rolul lui în mass-media este indiscutabil. În același timp ne îngrijorează conținutul scri-

erii, pentru că în afara faptului că pomeniți de trei ori modul democratic de alegere a Autogovernării pe Țară – pe care nimeni nu-l contestă – nu aduceți nici un singur argument palpabil în susținerea afirmațiilor care insinuează neprofesionalismul acestui „mic grup”, incluzîndu-ne aici și pe noi.

Exercitarea dreptului la critică justificată este una dintre datorii jurnalistului. Democrația – deseori pomenită – înseamnă și recunoașterea libertății presei, pînă la limita definită în deontologia jurnalistică. Ne-am bucura dacă și Domnia Voastră ați respecta acest principiu, pe care nicidecum nu-l vrem ca atac la persoane.

Pe de altă parte, nu ne dăm seama, Domnule Președinte, ce înțelegeți sub „privilegiile unui mic grup”. În concepția noastră avem un singur privilegiu: acela de a reflecta cît mai fidel la realitățile comunității românești din Ungaria, chiar dacă

constatările noastre nu sînt pe placul tuturor. Un ziarist, care își ia profesia în serios, se confruntă zilnic cu situații conflictuale, astfel se obișnuiește cu atacuri venite din diferite părți...

Regretăm însă, cu durere în inimă, că încercați să ne prezentați în postura

unui grup care se dorește privilegiat.

Vă asigurăm că nu sîntem și nu vom fi niciodată dușmanii acestei mici comunități, a cărei prosperitate este cauza noastră primordială.

Redacția Românească
a Televiziunii Maghiare

Din cartea de oaspeți a *Foii*

La cincizeci de ani împreună
și separați. Ar fi bine să ne
unim din nou, dar numai cu
ocela care merită și sunt cu noi,
pentru a ne menține pînă la
sfârșitul vremurilor – identitatea,
adică limba și cultura noastră.
V. Prociu

O perspectivă sănătoasă asupra problemelor vieții

Există momente când omul se uită la sine și se vede golit de orice bucurie sau speranță pentru ziua de mâine. Viața i se pare inutilă și parcă nu mai găsește răspuns la problemele sale nici măcar în Cuvântul lui Dumnezeu.

Dacă vă aflați într-o astfel de criză, sperăm ca răspunsurile oferite de dr. Billy Graham la următoarele întrebări să vă ofere un punct de pornire în rezolvarea problemelor cu care vă confrunțați.

Întrebare: Nu mă înțeleg pe mine însumi. Am tot ce mi-am dorit vreodată, dar în interiorul meu doar supraviețuiesc. Sunt plictisit de viață și mă simt gol interior. Ce este greșit în viața mea? Cum pot scăpa de acest sentiment apăsător?

Răspuns: Noi avem nu numai trup și minte, ci și o natură spirituală, deoarece Dumnezeu ne-a creat cu un suflet. Cei mai mulți oameni își trăiesc viața hrănindu-și numai trupul și mintea, dar își omoară sufletul prin înfometare. Ei sunt goi și ne-impliniți în viețile lor, oricât ar fi de prosperi din punct de vedere material.

După ce tânjește sufletul tău? Desigur, după Dumnezeu, pentru că numai El poate să-ți satisfacă acest dor. Dumnezeu ne-a creat pentru ca noi să avem o relație personală cu El. Când Îl dăm la o parte din viața noastră, în inimă ne rămâne un gol, pe care numai Dumnezeu îl poate umple, așa cum spunea, cu câteva secole în urmă, Sf. Augustin: „Tu ne-ai creat pentru Tine, Dumnezeule, și inimile noastre vor fi neliniștite până își vor găsi odihna în Tine.”

Nu numai că avem nevoie de Dumnezeu, dar El dorește ca noi să ajungem să-L cunoaștem, dorește să intre în viața noastră și să o umple cu prezența Sa. El dorește să cunoaștem bucuria prezenței Sale. De aceea a venit El în lume. „Hristos, de asemenea, a suferit odată pentru păcate, El, Cel neprihănit, pentru cei nelegiuți, ca să ne aducă la Dumnezeu” (1 Petru 3.18)

Ce trebuie să faci? În primul rând, întoarce-te la Hristos și mărturisește-I pă-

catele, inclusiv păcatul pe care l-ai înfăptuit, dându-l la o parte din viața ta! Apoi, roagă-L pe Hristos să vină în inima ta, prin credință! El ne-a promis: „Iată Eu stau la ușă și bat. Dacă aude cineva glasul Meu și deschide ușa, voi intra la el, voi cina cu el și el cu Mine” (Apocalipsa 3.20).

Poți cunoaște prezența lui Dumnezeu chiar acum, dacă Îl vei primi pe Hristos în inima ta.

Întrebare: Cu câteva luni în urmă, am devenit creștin. Cu toate acestea, am o îndoielă, deoarece decizia mea nu a rezolvat nici una dintre problemele mele. Dimpotrivă, am avut mai multe necazuri. Oare creștinismul rezolvă toate problemele?

Răspuns: Biblia nu ne promite că Dumnezeu ne va feri de necazuri sau că va rezolva toate problemele noastre. Ceea ce ne promite, însă, este că Dumnezeu

ne va da putere să trecem prin aceste probleme și ne va sprijini în necazurile noastre. În 2 Corinteni 12.9, Dumnezeu îi spune lui Pavel: „Harul meu îți este de ajuns; căci puterea Mea în slăbiciune este făcută desăvârșită”.

Credința în Isus Cristos rezolvă problema păcatului. Aceasta este problema cea mai mare a omului și de aici pornesc toate celelalte necazuri. Mântuirea nu este ca o aspirină, care se ia ca să nu mai simți durerea. Mântuirea merge până la rădăcina problemei și te transformă într-o persoană nouă. „Pe cel ce n-a cunoscut nici un păcat, El L-a făcut păcat pentru noi, ca noi să fim neprihănirea lui Dumnezeu în El”, (2 Corinteni 5.21)

Aceste întrebări și răspunsuri sunt cuprinse în cartea *Răspunsuri la problemele vieții* de dr. Billy Graham.

Nicoleta

Biserica chineză, la punct de cotitură

Într-o întâlnire istorică ce s-a desfășurat clandestin într-o localitate din sudul Chinei, liderii bisericilor din China care se adună ilegal în case particulare s-au întrunit la începutul acestei luni pentru a se ruga și a lăsa la o parte divergențele, în dorința de a uni această mișcare care se dezvoltă foarte rapid. Cu riscul de a fi arestați, lideri religioși reprezentând 5 lanțuri majore de biserici, care împreună totalizează aproximativ 35 de milioane de creștini, au participat la o conferință de 6 zile.

Liderul unei mișcări din centrul Chinei, despre care se presupune că ar avea aproximativ 4 milioane de membri, a spus: „Aceasta este ziua pe care am așteptat-o.” După aceea el a mai adăugat: „Biserica chineză se află la un punct de cotitură. Cred că vom vedea nașterea noastră venind la Cristos.”

Mișcarea bisericilor care se adună în case particulare nu are nici un drept legal în China, spre deosebire de biserica recunoscută de stat – care are permisiunea limitată de a organiza servicii de

închinare în public și de a pregăti pastori în mai multe seminarii teologice de stat. Liderii bisericilor din case spun că nu pot colabora cu biserica recunoscută de stat pentru că aceasta trebuie să respecte restricțiile impuse de guvern, printre care se numără limitarea acțiunilor de evanghelizare și a călătoriilor, precum și interzicerea de a da învățătură biblică oricărei persoane sub 18 ani.

Aproximativ 25 000 de persoane vin la Cristos în fiecare zi în China – cei mai mulți în regiunile rurale din provinciile sudice și estice. Pastori itinerari, relativ nepregătiți pun rapid bazele unor biserici considerate ilegale; de multe ori ei nu au Biblii pentru noii convertiți.

Un Cuvânt bun pentru momentele grele ale vieții

Călătoria care este pusă în mișcare din cauza descurajării nu va împlini niciodată planul perfect al lui Dumnezeu.

Există multe lucruri în viața noastră care încearcă să ne descurajeze. Descurajarea provine din mai multe motive. De ce sunteți descurajați astăzi? Există probleme în căsnicia dumneavoastră? Unul dintre cei dragi suferă de vreo boală incurabilă? Sunteți îngrijorat în ce privește banii sau nu vă găsiți un loc de muncă? Sunteți dezamăgit de vreun prieten al dumneavoastră? Sunteți singur și nu aveți cui să-I cereți sprijinul? Poate că Dumnezeu nu v-a răspuns la rugăciune sau simțiți că viața trece pe lângă dumneavoastră? Lista este nesfârșită. Puteți include în ea felul propriu de descurajare. Deci, cum putem să învingem descurajarea?

Regele David a luptat și a câștigat multe bătălii. Totuși, una dintre cele mai importante bătălii ale lui nu a fost cu uriași, ci cu dezamăgirea. În 1 Samuel 30, se face referire la această situație. Amaleciții invadaseră Tielagul, arseseră orașul și luaseră captivi pe copiii și pe soțiile lui David. Înșiși oamenii lui David se pregăteau să-l ucidă cu pietre și David nu avea la cine să se ducă să-l încurajeze. El ar fi putut să devină crud și să-L învinuiască pe Dumnezeu de această situație. Cât de des Îl învinuim pe Dumnezeu pentru lucruri pe care El niciodată nu le-a făcut! Dumnezeu este învinuit pentru lucrurile pe care le înfăptuiește diavolul. Uneori Îl învinuim pe Dumnezeu pentru lucrurile prostești pe care le facem noi înșine.

Aria sentimentelor din viața noastră este atât de schimbătoare. Ea se modifică mai repede decât vremea. Aceasta este zona cea mai dificilă în care se poate reperuta o victorie. Cum s-a simțit David în această situație grea? Presiunea apăsătoare asupra lui. Ce ar putea face? Nerăbdarea oamenilor lui creștea cu fiecare clipă. Pulsul o lua și el razna împotriva timpului.

În mijlocul acestui cadru dramatic, citim următoarele cuvinte: „...dar David s-a întărit în Domnul, Dumnezeul lui” (1 Samuel 30:6)

În acea vreme, David nu-și dădea seama că aceste cuvinte vor încuraja milioane de oameni care vor avea de înfruntat situații similare de-a lungul unor secole întregi. Cea mai importantă bătălie a fost cu sine însuși!

Multe lucruri au reușit să fie învinse până ce David să poată să înceapă să se încurajeze în Domnul. David asemenea multora dintre noi ar fi putut să-și dorească să moară, decât să mai suporte această grea situație. Moartea ni se pare de multe ori cea mai ușoară cale de scăpare.

David ar fi putut să încerce multe lucruri pentru a ieși singur din această problemă, dar el a făcut ceva care, în mod normal, poate părea o prostie, dar care de fapt a fost soluția la problema lui. Este bine să primim încurajare din partea altora, în adunare prin Cuvântul predicat al lui Dumnezeu. Este foarte ușor să-I încurajăm pe alții, dar cel mai greu este să te încurajezi pe tine însuși. Ați experimentat vreodată acest lucru?

Cum s-a încurajat David? Sunt sigur că el a început prin a-și aduce aminte de vremurile trecute, când Dumnezeu îl ajutase; leul, ursul și lupta cu Goliat. Pe când medita la aceste lucruri, a început să răsără credința în sufletul său. Da, Dumnezeu mă va ajuta din nou. Pot ieși victorios din această situație! Din această cauză descurajarea este un dușman atât de mare pentru credință. Ne împiedică ca să mai așteptăm ca Dumnezeu să acționeze. Prin descurajare ne înfrângem singuri! Autoîncurajarea în Domnul I-a oferit lui David claritatea pentru a acționa. El a cerut îndrumarea Domnului și bătălia a fost câștigată (1 Samuel 30).

Întreaga situație s-a schimbat pentru că David s-a încurajat în Domnul. Descurajarea nu reprezintă răspunsul. Ea ne va priva de victoriile pe care le-a plănuțit Dumnezeu pentru noi.

Să ieșim din descurajare și autocompătimire și să ne încurajăm în Isus.

Isus dorește să ne ajute să facem primul pas pentru a scăpa de descurajare. Este doar o problemă a voinței noastre!

Nicoleta

Catedrala patriarhală, monument istoric din secolul al XVII-lea

Așezată pe o colină dominantă din inima de astăzi a Bucureștiului, Catedrala Patriarhală se înscrie în rândul celor mai de seamă monumente viu grăitoare asupra trecutelor veacuri ale istoriei poporului român.

Prezența de înaltă expresivitate și de unică semnificație, acest important așezământ și-a aflat începutul în vremurile de pe la mijlocul secolului al XVII-lea, când pe tronul Țării Românești s-a aflat, pentru un răstimp cuprins între anii 1654 și 1658, *Constantin Șerban Basarab Voievod*, fiu natural al lui *Radu Vodă Șerban* (1602–1611).

Nu se știe astăzi pe cine anume l-a pus domnitorul să facă planurile mănăstirii și nici cine au fost meșterii care au înălțat-o. Sînt cunoscuți numai doi ispravnici însărcinați cu supravegherea lucrărilor începute în anul 1656 și anume: *Radu Logofăt Dudescu* și *Gheorghe Sufariul* din Tîrgoviște.

Constantin Vodă a ales ca model pentru lăcașul de rugăciune renumita biserică a Mănăstirii Argeșului, înălțată de domnitorul *Neagoe Basarab* cu aproape un veac și jumătate înainte.

Noii ctitorii bucureștene i s-au dat însă proporții mai ample decît cele ale monumentului argeșean. Totodată, i se va fi ales și hramul Sfinții Împărați Constantin și Elena, alegere justificată prin numele pe care-l purta domnul țării și, în același timp, ctitorul mănăstirii.

După înscăunarea lui Teodosie (1668–1672; 1679–1708), noului mitropolit al Ungrovlahiei, la 8 iunie 1668, domnitorul *Radu Leon* a emis un important și solemn hrisov în care, după ce menționa cele

săvîrșite în vremea lui la „sfînta și dumnezeiasca Mitropolie de aici din București”, arată: „...o am tocmit Domnia mea și o am așezat ca să fie de cinstea și rugăciunea cinstului și iubitorului de Dumnezeu părinte,

pe carele ar rîndui Dumnezeu cu darul arhieresc a fi arhieru și vlădica țarei”.

Astfel, începînd din acea memorabilă zi de 8 iunie 1668, ctitoria lui Constantin Șerban Voievod a fost așezată oficial a fi, cum i s-a spus mai în urmă, „maica tuturor bisericilor Valahiei”. Calitatea de Catedrală Mitropolitană și-a păstrat-o de atunci neîntrerupt pînă în anul 1925, cînd, Biserica Ortodoxă Română, fiind ridicată la rangul de Patriarhie, vechea mitropolie a devenit ceea ce este astăzi: Catedrala Patriarhală. Cît privește incinta mitropoliei, aspectul inițial al incintei mitropolitane era acela al unei curți duble cu clădiri și ziduri înalte, prevăzute cu contraforturi, dînd ansamblului un aspect de cetate. De jur-împrejurul bisericii celei mari din curtea principală se înșiriau următoare-

le construcții: pe latura de vest – stăreția, așezată pe o largă pivniță, păstrată ca atare pînă în vremea noastră, paraclisul și o poartă cu clopotniță deasupra; pe celelalte trei laturi de nord, de est, și parțial pe cea de sud, se

aflau corpuri de chilii și alte încăperi trebuitoare unui asemenea așezământ.

Reședința Mitropolitană și apoi Patriarhală s-a impus încă de la început, ca și mai tîrziu, de-a lungul vremurilor, ca „unul din cele mai active focare religioase, culturale și politice ale Țării Românești”.

Europa are nevoie de Ortodoxie

Într-un interviu, *Franz König*, cardinalul emerit al Vienei abordează tema locului Ortodoxiei în Europa de azi. Fondatorul Fundației „Pro Oriente”, (instrument eficient pentru politica de deschidere către Est a Catholicismului în plină perioadă comunistă), König amendează modelul geopolitic al unora, potrivit căruia cortinei de fier îi urmea-

ză instaurarea uneia de mentalitate și de credință, Apusului catolic și protestant prosper și democrat fiindu-i opus un Răsărit ortodox anticumenic, sărac și instabil.

„Europa are nevoie de Ortodoxie”, a afirmat cardinalul, adăugînd în acest context că „Ortodoxia face parte integrantă din Europa”. **Orthopress**

Săptămîna dedicată comemorării patriarhului Justinian

Săptămîna aceasta, pe lîngă lucrările Sfințului Sinod al Bisericii Ortodoxe Române, începute luni, s-a întrunit Colegiul Electoral Bisericesc, pentru alegerea ierarhului titular în scaunul vacant al Arhiepiscopiei Tomisului. Programul a continuat joi, în rotonda Palatului Patriarhal din București, cu manifestări dedicate patriarhului *Justinian Marina*, la 100 de ani de la nașterea sa, cuprinzînd conferințe și prezentarea unui

film din timpul păstoririi celui de-al treilea patriarh ortodox român. Joi a fost oficiată Sfînta Liturghie și slujba parastasului pentru pomenirea patriarhului Justinian, la Biserica Radu Vodă din București, de către actualul patriarh *Preafericitul Teoctist*. Săptămîna dedicată patriarhului Justinian se va încheia duminică, la 25 februarie, cu slujbe de pomenire săvîrșite în toate bisericile din România. (Rador)

Tineretul de azi nu mai este influențat de școală, familie, biserică

„Tineretul de azi și copiii nu mai sînt educați de către părinți, de școli sau de instituțiile superioare de învățămînt – ei sînt educați de mijloacele de informare în masă și Internet”, se arată într-un studiu de cercetare intitulat „Germania 2010”. După acesta se deduce că părinții nu-și mai îndepli-

nesc funcția de educator, lăsînd ca copiii lor să fie educați de mass-media și de Internet. Potrivit savantului *Horst Opașovschi*, tineretul nu mai este influențat nici de biserică. „Tînăra generație este lipsită de evlavie și pe zi ce trece devine tot mai

egoistă”, se mai menționează în studiu. De asemenea, savantul consideră că tinerii educați de mass-media și Internet, cu timpul vor deveni indiferenți față de părinții lor și față de cei ce-i înconjoară”, informează **Orthopress**.

În secolul trecut a crescut considerabil numărul necredincioșilor

Creștinismul rămîne a fi una din cele mai răspîndite religii din lume, dar în secolul XX s-a mărit substanțial numărul musulmanilor și al necredincioșilor.

Aceasta este concluzia principală la care au ajuns autorii celei de a doua ediții a „Enciclopediei universale creștine”, apărută la editura Oxfordpress. În secolul trecut a crescut și numărul inușilor și budiștilor care au pierdut o parte din adepții lor. Cele mai mari pierderi

le-au avut religiile naționale din China și religiile tribale din Africa.

Potrivit enciclopediei, în secolul XX, creștinismul a trecut printr-o perioadă dificilă. În Europa Occidentală a devenit jertfă a secularizării, în Rusia a suferit de pe urma comunismului, iar în SUA a suferit din cauza materialismului. De asemenea, în lucrare se subliniază faptul că în 1900 creștinii alcătuiau 555 milioane de oameni, ceea ce constituie

32,2% din populația lumii, iar în 2000 – 1,9 miliarde de oameni, adică 31% din toți locuitorii Pămîntului, ceea ce constituie cu 1,2% mai puțin decît la începutul secolului. Numărul musulmanilor, pe parcursul secolului trecut, a crescut de la 200 milioane de credincioși în 1900 la 1,2 miliarde în anul 2000, adică de la 12,3% pînă la 19,6%, iar numărul necredincioșilor a crescut de la 3 milioane la 768 de milioane, ceea ce constituie 12,7% din populația lumii.

Orarul slujbelor ortodoxe de duminică, 25 februarie 2001

Aletea	– ora 9.00 –	pr. Alexandru Șereș
Apateu	– ora 9.00 –	pr. Origen Sabău
Bichișciaba	– ora 9.00 –	pr. Teodor Marc
Budapesta	– ora 10.00 –	pr. vicar Marius Maghiaru
Catedrala din Giula	– ora 10.00 –	P.S. Sofronie, pr. vicar Pavel Ardelean
Chitighaz	– ora 9.30 –	pr. Florin Olteanu
Veherd	– ora 10.00 –	pr. Cosmin Pop
Bichiș	– ora 10.00 –	pr. Petru Pușcaș
Leucușhaz	– ora 9.00 –	pr. Ilie Ciocan
Micherechi	– ora 9.00 –	pr. Ioan Bun
Otlaca Pustă	– ora 9.00 –	pr. Teodor Rocsin
Săcal	– ora 11.00 –	pr. Origen Sabău
Seghedin	– ora 9.30 –	pr. Aurel Becan

Programul Adunării „Oastea Domnului” din Micherechi

Duminică	ora 17.00 –	program religios
Mărti	ora 18.00 –	oră de rugăciune

Din nou despre bursa de 150 USD pe lună

Întii martie 2001 este termenul prezentării la concursul Ministerului Învățământului din Budapesta, publicat pentru obținerea bursei de studii superioare integrale în România în anul universitar 2001/2002.

În paginile Foii din săptămîna trecută am informat despre acest concurs la care pot participa elevii de liceu, după ce le va reuși examenul de admitere la vreo școală superioară din Ungaria. Dar pot concura pentru bursa statului maghiar de 150 USD lunar și acei tineri sub 20 de ani, care la ora actuală sînt studenți la vreo instituție

de învățămînt superior din România și au încheiat cu succes anul universitar 2000/2001. Prezentarea pentru obținerea subvenției trebuie înaintată Comisiei Maghiare de Burse a Ministerului Învățămîntului (OM MÖB, 1146 Budapesta, str. Ajtósi Dürer nr. 9-11), la referența *Móhr Katalin*, telefon 1/384-90-11. Despre acordarea bursei se va decide în vară. Prezentarea se poate face numai pe baza unui formular. Acest formular și apelul concursului îl găsiți și la Redacția Foia românească (66)463-152, Giula, str. Ch. Doja nr. 8.

Șt. Frățean

Cum este lumea?

La școala românească din Aletea s-a ținut nu demult un concurs de desen. Copiii au desenat cum văd ei lumea noastră. Președintele juriului, profesorul în pensie *Gheorghe Petrujan*, pictor amator originar din Micherechi, a apreciat că cele mai frumoase desene au fost făcute de următorii copii: *Nicoleta Iova*, *Mario Lázó*, *Cristian Lakatos*, *Nicoleta Miko*, *Norbert Tripon*, *Gheorghe Emenet* și *Marta Misaroș*.

Maxime despre VORBĂ

Ușor se găsesc oameni care să vorbească totdeauna lucruri plăcute, însă greu se găsește cineva care să spună un lucru neplăcut, dar folositor, sau cineva care să-l asculte. (Panciatantra)

Nu vorbi niciodată despre tine, căci a te lăuda înseamnă vanitate și a te deprecia, micime, iar amîndouă înseamnă în gura vorbitorului lipsă de înțelepciune, și pentru urechile ascultătorului – pedeapsă. (Gracian)

Din vorbă se face fapta și din faptă vorba. (Anton Pann)

Un om virtuos, cu judecată și chibzuință, nu vorbește pînă nu se face tăcere. (Saadi)

Vorbind, gîndește-te puțin și la cel care te ascultă. În umbra tăcerii lui sînt doi ochi mari, care te privesc. (Vlahuță)

Cînd vorbești mult, aproa-

pe totdeauna spui ceva ce nu ar trebui spus. (Confucius)

Dacă se vorbește rău despre tine și-o fi adevărat, îndreptează-te, dacă sînt minciuni, rîzi. (Epictet)

Mai degrabă aruncă o piatră la întîmplare, decît o vorbă. (Sextins)

Ascultă mult și nu vorbi decît la timp. (Biais)

Ce e rușinos de făcut, nu e nici frumos de vorbit. (Isocrate)

Cine vorbește mult, nu se poate să nu păcătuiască, dar cel ce-și ține buzele, este un om chibzuit. (Proverb românesc)

Ești stăpîn încă pe cuvintele pe care nu le-ai rostit, dar ești robul acelor pe care le-ai spus. (Proverb arab)

Cîntărește de trei ori cuvintele pe care le spui și de șapte ori pe cele care le scrii. (Vinet)

ENCICLOPEDIE GENERALĂ PENTRU COPII

Religii

Hinduismul

Adeptii unei religii cred într-o lume spirituală și împărtășesc aceleași idei despre viață și moarte.

În lume există multe religii. Fiecare din ele are anumite credințe, obiceiuri, rituri și norme de comportament pentru adepți.

Iudaismul

Evreii cred că un bărbat numit Abraham le-a spus pentru prima dată oamenilor să creadă în Dumnezeu. El a fost un „profet”. Ei cred că Dumnezeu i-a ales pentru a păstra legile scrise în prima carte a Bibliei.

Creștinismul

Creștinii cred că Dumnezeu l-a trimis pe fiul său, Isus, ca să-i învețe pe oameni cum să trăiască. Povestea lui se găsește în partea a doua a Bibliei, în Noul Testament.

Creștinii spun că Isus i-a învățat să se iubească unii pe alții, să se roage și să ducă mai departe în lume cuvîntul lui Dumnezeu.

Islamismul

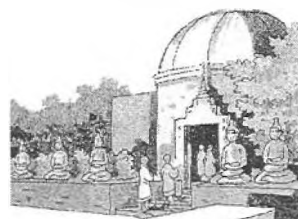

Un profet numit Mohamed din Mecca i-a învățat pe adepții lui musulmani să se roage la Allah, Dumnezeul lor, de cinci ori pe zi.

Religia lor se cheamă „Islam”, însemnînd supunere față de Allah, post și ajutare săracilor.

Dacă ai fost bun în prima viață, următoarea va fi mai bună. De sărbători, dansatorii hinduși se îmbracă în zei, cum ar fi Ganesh, zeul-elefant. Majoritatea hindușilor cred că toți zeii lor sînt unul singur, Brahman, sub diverse înfățișări.

Budismul

Budismul a fost introdus în India de un bărbat pe nume Buddha. Mai tîrziu, budismul s-a răspîndit în Asia – China și Japonia. În Bangkok (Thailanda) există un șir de 394 de stauete din aur reprezentîndu-l pe Buddha.

Buddhiștii cred că ar trebui să renunțăm la lux și să ducem o viață simplă și liniștită. Ei spun că putem trăi mai mult decît o dată, dar putem și să ajungem într-un tărîm al păcii spirituale.

Religii fără zei

Unele religii orientale, ca taoismul, nu au zei. Taoiștii susțin că în viață totul e sacru, deoarece totul face parte din natură.

Ei cred că toate lucrurile aparțin fie principiului feminin (numit Yin) sau celui masculin (numit Yang). Yin și Yang se echilibrează reciproc. Taoiștii vor ca oame-

nii să trăiască simplu, în armonie cu natura, ca o frunză purtată de ape.

Ritualuri

Aproape orice comunitate sau trib din lume are propria religie, ritualuri, cîntece și dansuri.

Ce fac vracii?

Amerindienii cred că boala și ghinionul sînt aduse de spiritele rele, prin intermediul vracilor și al vrăjitorilor.

Cei care au parte de așa ceva, îi roagă pe vraci să alunge spiritele rele din casele lor, cu ajutorul unor șiraguri, pene și pipe.

Unde merg morții?

Unii oameni cred că după moarte spiritul lor se mută într-o altă lume.

Oamenii pun flori pe morminte, pentru a arăta că nu i-au uitat pe cei morți.

Alții cred că spiritele morților rămîn pe pămînt ca animale sau alți oameni, le oferă ofrande.

Tinerii noștri vor să-și păstreze limba maternă și cultura strămoșească

Interviu cu Gheorghe Berényi, președintele Asociației Tinerilor Români de Păstrare a Tradițiilor din Micherechi

– În zilele noastre, foarte puțini tineri se ocupă cu păstrarea tradițiilor și cultivarea limbii materne. Cyuri, tu faci parte din generația mai tânără a micherechenilor. De

la atelierul de discuții despre cele mai arzătoare probleme ale românilor din Ungaria, cum sînt de exemplu educația în spirit românesc sau identitatea

să crească, sporind cu tineri talentați, ambițioși și de folos societății noastre, și în special minorității românilor din Ungaria. Asociația noastră are un președinte și un vicepreședinte, pe care adunarea generală îi alege pe timp de trei ani. Mai avem și un responsabil care se ocupă de problemele economice.

– Care este menirea asociației, în general?

– Vrem să punem un mare accent pe păstrarea și cultivarea tradițiilor noastre, în special vom acorda atenție muzicii, literaturii și artei. Sîntem deschiși, receptivi și așteptăm să ni se alăture toți acei tineri care simt dorința de a se antrena, de a se implica și de a participa activ la activitatea aceasta.

– Care sînt planurile mai concrete cu privire la viitorul apropiat?

– În primul rînd, vrem să scoatem un CD de muzică ușoară creștină contemporană a formației recente înființate cu numele FUTURE, care înseamnă viitor. De altfel, avem multe planuri, dar acestea doar atunci vor avea o valoare adevărată, dacă se vor și realiza. M-aș folosi acum și de ocazie să-i rog pe toți aceia, care vor și pot să ne ajute, să se alăture nouă și să ne dea o mîină de ajutor cu vorba și cu fapta, cu sprijin financiar sau spiritual, prin idei, cunoștințe sau relații.

– Ce crezi, cum vor reacționa reprezentanții vieții noastre culturale, liderii comunității noastre la apariția acestei noi asociații pe scena minorității române?

– Sperăm că și alții se vor bucura de acest lucru împreună cu noi. Probabil unii se vor mira și se vor uita ciudat la noi, dar sînt sigur că vor fi și mulți care ne vor urma și ne vor ajuta. Nu spun mare lucru – pentru că nu este o invenție de-a mea – cînd zic că viitorul oricărui popor, oricărei națiuni sau naționalități este oglindit în activitatea și puterea tineretului.

Gh. Păcaș

Aurel Pap, Gheorghe Păcaș și Gheorghe Berényi discută despre activitatea noii asociații

ce te-ai angajat la înființarea unei asociații care are astfel de scopuri?

– Limba a avut întotdeauna un rol important în viața mea. În primul rînd limba maternă din satul meu natal, Micherechi. Casa părintească și Biserica Baptistă din Micherechi mi-au deschis porțile spre România. Prin cunoașterea limbii am avut posibilitatea să-mi dezvolt relațiile, să am mai mulți prieteni și printre românii din România și din alte părți ale lumii. Cred că sînt o persoană hipersocială, foarte repede leg prietenii. Din cauza aceasta, întotdeauna cînd mi-a venit o idee nouă, am avut lîngă mine adulți, intelectuali, cu care am avut posibilitatea să discut despre planurile, gîndurile mele. Acum sînt student la Catedra de Română a Universității ELTE din Budapesta. De un timp încoace, am început să mă gîndesc la starea, la problemele minorității noastre române.

– Cum și de unde a venit ideea înființării Asociației Tinerilor Români de Păstrare a Tradițiilor din satul tău natal?

– În ianuarie, la sediul Uniunii Culturale, m-a șocat cu adevărat faptul că

noastră minoritară, eu am fost singurul reprezentant al generației mele. Mi-a fost greu să cred că dintre tinerii generației mele, a celora de 20 de ani, numai pe mine mă interesează aceste probleme. După această întîlnire de la Giula, am început să mă gîndesc mai mult la fundarea unei asociații de tineret. De altfel, acest lucru mi-a fost sugerat și de mai mulți prieteni adulți.

– Cum ai ajuns să duci la bun sfîrșit inițiativa, ca ideea asociației să devină o realitate?

– Acest proces a fost îndelungat, m-a preocupat durabil. Dar înființarea, pentru mine, a fost în primul rînd complicată și foarte complexă.

– Ce înțelegi prin complexitate?

– Complexitatea provine din faptul că înființarea, procesul de constituire, a cuprins diferite elemente și fiecare a constat din mai multe etape. A trebuit să alergăm de mai multe ori pe la tribunal, la secția financiară, la diferite oficii, la bancă etc.

– Cum funcționează asociația? Cîți membri are?

– Deocamdată, asociația are 11 membri, dar eu sper că numărul acesta o

Bal mascat la Bătania și Giula

În săptămîna trecută am avut prilejul să fiu de față la carnavalul școlarilor în două localități. Joi după-masă ne-am bucurat de măștile și

prin tombolă nu se poate compara cu nimic altceva.

La Bătania aprecierea scenetelor și a costumelor s-a făcut în mod tradițional,

Copiii din Bătania s-au prezentat în fața publicului și cu mici scenete

costumele variate ale copiilor din Giula, iar vineri după-masă am admirat costumele copiilor din Bătania.

Mulțumită posibilităților tehnice mai bune și a numărului mai mare de copii din Giula, prezentarea lor a fost mult mai atractivă și mai spectaculoasă. Dar zîmbetul de pe fețele copiilor și a părinților a fost același în ambele școli. La fel, și atmosfera din ambele locuri a fost senină și veselă. Bucuria cadourilor cîștigate

obișnuit, dar firește tortul nu a putut lipsi dintre cadouri, care au fost donate din partea școlii, a cîtorva părinți și a Foi românești.

O asemenea serbare nici nu s-ar putea încheia altcum decît cu o discotecă bine reușită. Așa s-a întîmplat și de data aceasta atît la Giula, cît și la Bătania. Toți am cîștigat ceva prin aceste carnavale, cei mai mari cîștigători au fost totuși copiii, care s-au prezentat costumați pe scenă.

I. Cozma

La Giula s-au distrat nu numai copiii, ci și profesorii

O săptămână „în Europa”

Între 28 ianuarie și 4 februarie, cincizeci de cadre didactice din Ungaria au avut posibilitatea să facă o călătorie în orașele Luxembourg (Luxemburg) și Bad Marienberg (Germania). Scopul acestei călătorii a fost adunarea unor experiențe din domeniul educației și al învățămîntului. Schimbul de experiență s-a realizat pentru că instituțiile de învățămînt în care lucrează acești pedagogi participă la un program național și internațional comun, care și-a propus asigurarea calității instructiv-educative din învățămînt. Dintre cele 50 de cadre didactice au fost și 5 de la Școala profesională din Aletea.

În timpul zilelor petrecute în Germania și Luxemburg, membrii acestei delegații au vizitat mai multe instituții importante pentru viața politică, economică și culturală europeană, au urmărit prelegeri și referate informative de

spre învățămîntul din cele două țări, respectiv dintre cele două orașe. În acest sens, pare concludentă tema și locul de desfășurare a acestor prelegeri, precum și personalitatea conferențiarilor:

Alain Tandel, directorul Institutului coordonator din Luxemburg a vorbit, la Institutul European, despre „Întîlnirea culturilor – însemnătatea acestor interferențe în studiul postșcolar”. *Ludwig Haas*, secretarul din Luxemburg al organizației a vorbit despre „Programele speciale ale Școlii Europene”, consilierul *M. Claude Boever* de la Ministerul Învățămîntului din Luxemburg s-a oprit la „Momentele importante și despre calitatea învățămîntului din Luxemburg”, iar medicul *M. Alain Massen* a analizat câteva aspecte privind „Problemele actuale ale tineretului din Luxemburg”.

La Casa Europeană din

Koblenz (Germania), profesorul universitar *Josef Leisen* a schițat „Programul educativ, aprecieri și reforme din sistemul de pregătire a cadrelor didactice din Germania”, iar *Hubert Luszcynski* a evidențiat cât e de importantă „Asigurarea calității în învățămîntul german”. În fine, trebuie remarcată prelegerea ținută de *Gheorghe Weyrich*, consilier al Comisiei Europene, care a tras o amplă concluzie despre „Uniunea Europeană în prezent și viitor”.

Pe lângă acest program de prelegeri interesante dar obositoare, oaspeții au vizitat locuri istorice și obiective cultural-turistice din zona respectivă, la Trier, Koblenz, Bad Marienberg, Westerwald. Membrii delegației s-au reîntors acasă cu multe experiențe și impresii bogate despre învățămîntul din Apus, cât și despre cultura și traiul din aceste regiuni. I. C.

Unica soluție: intrarea în Uniunea Europeană

De vorbă cu directorul Institutului European din Luxemburg

Alain Tandel prezintă experiențele celor din Occident

Institutul European din orașul Luxembourg are în profil organizarea unor conferințe internaționale pe diferite teme, care ajută, printre altele, și integrarea statelor din estul Europei în structurile Uniunii Europene.

Alain Tandel, directorul Institutului European din Luxemburg a făcut o vizită în Ungaria și România în vara anului 2000. Prima mea întrebare s-a referit la scopul vizitei pe meleagurile noastre.

– În anul 1995, în orga-

nizarea statelor Benelux, am alcătuit un grup care urma să contribuie la ajutorarea și întrunirea asociațiilor de tineret din județul Bihor (Ungaria), județul Bihor (România) și orașul Lublin (Polonia). Am dori ca între membrii asociațiilor să se stabilească relații intense, care să se transforme într-o prietenie care mai târziu ar contribui la realizarea unui scop mai însemnat. Conducătorii acestor asociații participă la diferite seminarii în statele Benelux și în regiunile amintite.

– *Ce rezultate ați realizat pînă acum?*

– E de știut din istorie că în secolul al XIII-lea foarte mulți locuitori din regiunea care azi se numește Luxemburg, au migrat spre răsărit, unii s-au stabilit pe teritoriul României. Și azi mai există numeroase clădiri construite de emigranții aceștia, mai ales în regiunea Sibiului. Avem un proiect care sprijină îngrijirea acestor clădiri. În prezent se fac restaurările unui palat, care va deveni un centru cultural în Sibiu.

Dar avem relații bune și cu asociația ecologică Ecotop, care se ocupă cu ocrotirea naturii.

– *După cum știți și dumneavoastră, nu numai Ungaria, ci și România ar dori să devină membră în Uniunea Europeană. Ce părere aveți despre șansele României?*

– România este o țară bogată din mai multe puncte de vedere, atît prin plaiurile frumoase, cît și prin bogățiile naturale ale solului și subsolului, fiind bogată în minereuri. Dar din păcate, atît industria, cît și economia are multe de re-

cuperat ca să ajungă la nivelul necesar de a ajunge în UE. Bineînțeles, cu mai mult sprijin și cu ajutor internațional, cu timpul, aceste probleme se pot rezolva.

– *Ce părere aveți, care ar fi ramurile care ating limita UE?*

– Vă spun numai un exemplu: cred că băile termale, cum sînt și Băile Felix din Oradea, sînt bine utilizate și foarte atractive. Cu puțină dezvoltare ar atinge nivelul așteptat de UE. În orice caz, în perspectivă, unica soluție este intrarea în UE. Ioan Cozma

Petrecere românească — prin vălul anilor

Așa de frumoasă a fost Maria Voniga...

Cu câteva decenii în urmă, Giula avea un centru cultural cu atmosferă deosebită. Aflându-se în mijlocul unui parc, imobilul, numit de orașeni „dübögő” (azi galeria Kohan) se folosea când ca sală de dans, când ca teatru, când ca galerie. Imediat la intrare ne-au întâmpinat prietenii micherecheni și ne-au condus la masa lor. Mare și plăcută ne-a fost surpriza când la masa vecină am descoperit alți prieteni: un inginer agronom și soția sa, educatoare. Pe urmă am mai zărit alți și alți prieteni. Poate că niciodată nu ne-am simțit atât de înconjurați de oameni buni. Ceva mai târziu, tot prin intermediul prietenilor, am făcut cunoștință cu un domn distins și plăcut, care a discutat îndelung cu noi, „intrușii”: da, a trăit mai mulți ani la București, firește, cunoaște romanele lui Sadoveanu, bine-nțeleș, în familia lor se vorbește românește, firește, și cu cei doi feciorași, asta nu se pune la discuție... Abia pe urmă am aflat că am discutat cu președintele uniunii românești. Apoi, în timpul petrecerii mi-au atras atenția câteva perechi care știau juca minunat dansurile românești: un tânăr înalt, arătos, profesor la liceul românesc, cu soția, ca o floare (...De câțiva ani nu mai este printre noi...); un grup de tineri în costume populare, „ei sînt aletenii”, mi s-a șoptit; m-au uimit și câteva perechi de țărani bătrîni, pe care i-am recunoscut după ținuta mîndră, după cămășile albe îmbumbate pînă sus...

...Totuși cel mai mult mi-a plăcut o pereche de români giulani mai vîrstnici: amîndoi oameni frumoși, din care radia curățenia trupească și sufletească. Jucau împreună atât de frumos, încît din fiecare gest radia armo-

Tocmai cu treizeci de ani în urmă, la îndemnul unor prieteni, dascăli din Micherechi, am participat pentru prima dată la un bal românesc. Proaspăt stabiliți la Giula, fără să fim români, ca tineri însurăței, ne-am dus, timizi și curioși, la prima noastră petrecere printre românii din Ungaria. De atunci începînd, ani în șir am fost nelipsiți la aceste baluri, la care ne-am simțit minunat, și al căror șir s-a curmat abia la apariția timpurilor cărunte și cînd inima a dat, amenințător, primul semnal de alarmă.

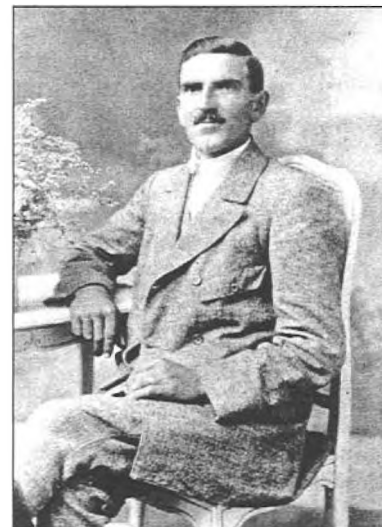
nia anilor petrecuți împreună în pace și iubire...

...După cîțiva ani, clădirea a fost renovată și transformată în galerie. Cam pe atunci, balurile și-au mutat locul în restaurantul din centrul orașului. La Komló, balurile au devenit mai elegante, mai pretențioase, oaspeții puteau lua și cina, cu nelipsitele sarmale și mămăliguță, iar muzica era asigurată de tarafuri și soliști de muzică populară din România. Cam pe atunci au apărut și niște fete tinere și frumoase, eleve de la „Bălcescu” în ie românească, vînzînd bilete de tombolă (...Și acum mai păstrez o casetă din lemn, frumos cioplită — o ciștigaserăm la tombolă). Tot începînd cam de pe atunci, am admirat ani în șir câteva perechi care s-au remarcat prin eleganța cu care știau juca: un bărbat înalt, smead, cu soția oacheșă, cu ochi veșnic zîmbitori, cărora pasiunea jocului le era scrisă pe față (...Soțul a murit cu ani în urmă într-un accident tragic, văduva își aduce nepoțica cu mare mîndrie pe la serbările românești...). Dar am mai admirat ani în șir un alt bărbat arătos și înalt, care juca minunat cu cele două fiice pline de tem-

perament și cu ritmul jocului românesc în vine (...Și acest om a plecat dintre noi...). Și cam tot din acești ani păstrez imaginea cîtorva fete, pe atunci studente, care au adus acestor baluri strălucire, eleganță, frumusețe și un aer monden. Iar în ciuda rochiilor elegante de seară, știau juca de minune ardelenescu sau mînințălu...

...Totuși cel mai mult mi-a plăcut o pereche de români giulani mai vîrstnici: amîndoi oameni frumoși, din care radia curățenia trupească și sufletească. Jucau împreună atât de frumos, încît din fiecare gest radia armonia anilor petrecuți împreună în pace și iubire...

...După cîțiva ani, clădirea a fost renovată și transformată în magazin cu mărfuri chinezești. De atunci balurile s-au ținut pe la alte restaurante din oraș, fără să-și mai păstreze în aceeași măsură amprenta. În schimb, o generație nouă a apărut pe parchetul de dans: profesori, medici și ingineri, intelectuali din generația tînără, proaspeți întreprinzători și legumicultori pricipoși. Toți aceștia însă păstrau și practicau cu autenticitate specificul dansurilor tradiționale. Cînd se încin-

...cînd a devenit logodnica lui Gheorghe Magdu

gea jocul, acesta se transforma deseori într-un ritual de mare sărbătoare. (...„Hai și noi, mai la urma șirului. Și ne tot uităm la colegul tău. Cum face el, așa să facem și noi” - mă tot îndemna soțul. Firește, pașii complicați și acrobatici niciodată nu i-am putut realiza...).

...Totuși cel mai mult mi-a plăcut o pereche de români giulani mai vîrstnici: amîndoi oameni frumoși, din care radia curățenia trupească și sufletească. Jucau împreună atât de frumos, încît din fiecare gest radia armonia anilor petrecuți împreună în pace și iubire...

...În fine, se pare că de un an, balurile românești și-au primit un spațiu, pare-se, definitiv și responsabil, la Centrul Cultural Românesc. Într-un mediu elegant, spațios, balurile se desfășoară de pe acum într-un cadru propriu, în care specificul balurilor românești primește accentele sale de merit. Tarafuri și soliști din România asigură nivelul muzicii, echipele noastre de dansuri populare evoluează mîndru, mesele sînt tot mai încărcate cu bunătăți. Putem fi mulțumiți, cum am aflat, că tradiția jocului românesc este asigurată și în viitor, fiindcă și cele mai tinere generații dansează cu aceeași plăcere și pasiune jocurile strămoșești...

...Totuși cel mai mult mi-a plăcut o pereche de români giulani mai vîrstnici: amîndoi oameni frumoși, din care radia curățenia trupească și sufletească. Jucau împreună atât de frumos, încît din fiecare joc radia armonia anilor petrecuți împreună în pace și iubire... —itda—

Ținuta mîndră și frumoasă au păstrat-o toată viața

Nicolae Steinhardt

Autobiografie-inedit

(fragment)

Din punct de vedere spiritual lucrurile au evoluat în cu totul alt mod. Mă simțeam din ce în ce mai atras de creștinism. Cu o bună și binevoitoare prietenă, Viorica Constantinide, mergeam des pe la diferite biserici, ea fiind o credincioasă fierbinte. Datoria unor oameni de mare cultură și intensă trăire creștină – Virgil Cindea și Paul Simionescu – m-am putut apropia de literatura patristică și de filozofia creștină. Progresam așadar pe amândouă planurile: teoretic și practic.

Eram în realitate apt pentru botez, îmi lipseau numai curajul și hotărârea de a face pasul final. Șovăiam, mi-era rușine, diavolul mă ispitea cu frica, smerenia, slăbiciunea; mă păstram în starea aceea confuză dintre dorință și panică, prielnică lenei și tergiversării. Mi-era și teamă, mă știam și foarte necurat.

Domnul însă lucrează în chip tainic și umblă pe căi misterioase.

În 1959, grupul de prieteni cărui aparțineam de cîteva ani a început să fie arestat, primul dintre noi fiind filozoful Constantin Noica. Am fost chemat la Securitate ultimul dintre toți, cerîndu-mi-se să fiu martor al acuzării și punîndu-mi-se în vedere că dacă refuz voi fi arestat și implicat în „lotul intelectualilor mistico-legionari”. Îndemnat cu putere de tatăl meu (căci mi se acordaseră trei zile de răgaz), ba și beștelit pentru a fi primit să reflectez trei zile și învrednicindu-mă de harul Domnului, am refuzat să fiu martor al acuzării; am fost arestat, judecat în cadrul „lotului mistico-legionar Constantin Noica-Constantin Pillat” și osîndit la doisprezece ani muncă silnică pentru crima de uneltire împotriva Orînduirii Sociale a Statului.

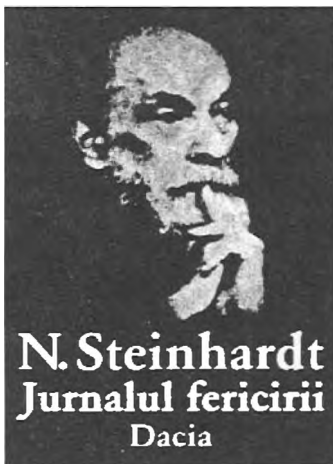
Atunci n-am mai șovăit și toate aprehensiunile și subtilitățile mele mintale au dispărut ca prin farmec. Eram sigur că nu voi rezista doisprezece ani și că voi muri în pușcărie. Nu voiam să mor nebotezat.

Domnul din nou mi-a venit în ajutor. În prima celulă în care am intrat la Jilava, primul cu care mi-a vorbit a fost un ieromonah basarabean, Mina Dobzeu; de îndată ce i-am destăinuit dorința mea nu a stat mult pe gînduri. Acolo, la Jilava, în camera 18 de pe secția doua (unde în două rînduri curse se sînge) am primit Sfîntul Botez (15 martie 1960).

La ieșirea din închisoare, în urma grațierii generale a deținuților politici (august 1964) am desăvîrșit botezul prin mirungere la biserica Schitul Darvari (preot Gheorghie Teodorescu), primind și Sf. Împărtășanie.

De atunci am dus o viață creștină conform datinei și regulilor bisericești. Jinduiam acum după călugărie. O doream încă din închisoare. După moartea tatălui meu (în vîrsta de nouăzeci de ani – 1967) am început să-mi caut o mănăstire, am întîmpinat însă greutăți și refuzuri, stareții se fereau de un fost deținut politic. Părintele Mina vroia să mă cheme la Huși, la mănăstirea din dependențele fostei episcopii; s-a opus episcopul Cioproan. La Cozia, starețul Camaliel Vaida mi s-a dovedit plin de bunăvoință, locașul mi s-a părut însă mie mult prea bîntuit de turiști și vizitatori.

Abia în 1973 Constantin Noica m-a înștiințat că a fost la Cluj, unde l-a cunoscut pe proaspătul episcop Justinian Chira și că a vizitat mănăstirea Rohia unde episcopul fusese stareț vreme de treizeci de ani. „Ți-am găsit locul potrivit”, mi-a spus Noica. De îndată am plecat la Rohia, însoțit de scriitorul Iordan Chimet, un prieten al lui Noica. În noiembrie '73 ne-a întîmpinat la Rohia noul stareț Serafim Man. Rohia m-a cucerit din prima zi și deplin, odată mai mult Noica împlinînd sarcina de înger călăuzitor al meu.

N. Steinhardt
Jurnalul fericirii
Dacia

7 Martie

Minunile există. Dumnezeu lucrează mereu. Prevestirile lui N.N.P. se împlinesc pe loc. Abia încetează rafala de trâmbițe că vecinul meu binevoitor mi se recomandă: e un preot-călugăr ortodox. Alături de el se trezesc alte două năluci, una corpolentă și greoaie, alta zveltă și tinerească: sînt doi preoți greco-catolici.

Călugărul meu e basarabean. E un om tînăr, condamnat pentru a fi avut vedenii și a fi trimis Departamentului Cultelor o scrisoare în care protesta împotriva desființării schitului unde viețuise. Abia apuc – bat fierul cît e cald – să-i spun că sînt ovrei și că doresc a mă boteza, că se și arată de acord. E blajin, cu gesturi domoale, și făcut. Cei doi greco-catolici sînt diferiți unul de altul. Părintele Nicolae, din Alba, tînăr, e zglobiu și agitat, glumeț și amator de palavre. Aduce foarte mult a seminarist dintr-un roman rusc. Părintele Iuliu e mare, voinic, sfătos și cît se poate de retras. I se citește pe chip durerea provocată de faptul că și fiica lui, călugăriță, e condamnată; a făcut parte dintr-un lot de monahii mistice. Dacă-i vorba de împerecheri ciudate de situații și cuvinte, îi spun am făcut și eu parte dintr-un lot de mistico-legionari. Dar părintele Iuliu mai e necăjit și din altă pricină: preot catolic, a semnat, neconvins, în 1948, trecerea la Ortodoxie, lucrul acesta nu și-l poate ierta. Acum se află aici fiindcă e acuzat de îndărătnicie în catolicism și activitate în slujba Vaticanului.

Părintele Mina, călugărul ortodox, mi-a impus numai cîteva lecții de catehizare și le facem șezînd pe marginea unui pat de fier, cu spatele spre ușă, unul lîngă altul, vorbind în șoapte. Sîntem, firește, amîndoi în uniformă de pușcăriaș: bocanci fără șireturi, zeghe vărgată

(C.R.) și giorșită, bonețică (de data aceasta cu dungile orizontale) pe cap. Vestonul nu are nasturi, pantalonii, prea scurți, stau gata să cadă. De altfel totul aici, la Jilava, are cel mai violent aspect de pușcărie, de pîrnaie, nu de temniță gravă. Clădirea e sinistă, dar interiorul celulei aduce a iarmaroc, a tablou de Breughel, Chagall, a balamuc.

10-15 Martie 1960

Lecțiile de catehizare merg foarte repede, părintele Mina e îngăduitor și nepretențios, și e drept că și eu mă dovedesc a cunoaște destul de multe. Cei trei preoți se sfătuiesc între ei, apoi vin să mă întrebe, ce vreau să fiu, catolic sau ortodox? Le răspuns fără șovăială că ortodox. Foarte bine. Mă va boteza călugărul. Dar cei doi greco-catolici vor asista la botez și ca un omagiu pentru credința lor și ca o dovadă că înțelegem cu toții a da viață ecumenismului într-o vreme în care Ioan al XXIII-lea e pe tronul pontifical, voi rosti crezul în fața preoților catolici. Toți trei îmi cer să mă consider botezat în numele ecumenității și să făgăduiesc a lupta – dacă-mi va fi dat să ies din închisoare – pentru cauza ecumenismului, mereu. Ceea ce făgăduiesc din toată inima.

15 Martie 1960

Catehizarea a luat sfîrșit. Botezul, hotărît pentru ziua de cincisprezece, are loc așa cum stabilisem. Părintele Mina alege momentul pe care-l socotește cel mai potrivit: la întoarcerea „de la aer”, cînd caralii sînt mai ocupați, cînd agitația e maximă. Trebuie să lucrăm repede și să acționăm clandestin în văzul tuturor. Conspirația în plină zi a lui Wells. Ceva în genul manevrelor invizibile ale lui Antonov-Ovseienko. Eu unul nu voi ieși la plimbare. (Lucru ușor, deoarece m-a ros bocancul și am o umflătură purulentă pe laba piciorului drept. La infirmerie n-am izbutit să fiu dus, cu toate că mă prezint în fiecare dimineață la raport. Doctorii Răileanu și Al-G mă tratează aplicîndu-mi pe „bubă” un ștergar muiat în apă viemănoasă din ciubăr. Cu o zi înainte, un plutonier mi-a spus că „nici mort” nu mă duce la medical oficial. Căile Domnului, ocolite.)

Cînd puhoiul de oameni se

întoarce cu zgomot mare, ducînd în rînd de cîte doi balia, ciubărul, tineta și un „rezervor” cu apă, părintele Mina, fără a-și scoate mantaua, dă buzna la singura căniță din cameră – e o căniță roșie, cu smaltul sărit, năclăită și respingătoare – și o umple cu apă viemănoasă proaspăt adusă în „rezervor” purtat de el și de un alt deținut. Vin la patul meu și cei doi preoți greco-catolici și nașul. Naș mi l-am ales cu vreo cîteva zile înainte pe Em. V, fost avocat și profesor, bun cunosător de latină și greacă, trimis în judecată pentru a fi redactat ordinul de zi „Vă ordon, treceți Prutul”. V a fost directorul de cabinet al lui Ică și a purtat cu mașina la tipografie faimosul ordin pe care pentru nimic în lume orgoliosul și altminteri foarte cultul general Antonescu nu ar fi îngăduit altcuiva să-l scrie în numele său. De ce l-am ales pe V. pe care nu-l cunoșteam dinainte (ca de altfel pe cei mai mulți din oamenii alături de care am complotat) și nu pe Al. Pal. – un vechi prieten, mă rog, prieten din 54, dar spiritist și el, și apoi luasem hotărârea de a ne considera prieteni din copilărie – ori pe dr. Al-G. a cărui personalitate mă impresionase atît de puternic, care a și rămas pentru mine ființa cea mai desăvîrșit multilaterală pe care am întîlnit-o în pușcărie și omul cel mai dăruit cu virtutea curajului – Marinică P. a fost cel mai bun, la el bunăntatea prefăcîndu-se prin intensitate, și în inteligență și în tact și în politețe și în rafinament și în putere de judecată, dar totul la un nivel mai lipsit de grandoare – ori pe vreunul din generalii prezenți (nu m-ar fi refuzat) ori pe blîndul Toto Enescu, nu știu să spun.

Doi dintre deținuți, complici, trec în dreptul vizetei, s-o astupe. S-ar putea în orice clipă să vină gardianul să se uite, dar acum cînd celulele, pe rînd, sînt scoase la plimbare ori aduse înapoi, e puțin probabil. La rezezeală – dar cu acea iscusință preotească unde iuteala nu stînjește dicția deslușită – părintele Mina rostește cuvintele trebuincioase, mă înseamnă cu semnul crucii, îmi toamnă pe cap și pe umeri tot conținutul ibricului (cănița e un fel de ibric bont) și mă botează în numele Tatălui și al Fiului și al Sfîntului Duh. De spovedit, m-a spovedit sumar: botezul șterge toate păcatele. Mă nasc din nou, din apă viemănoasă și din duh rapid.

Anul 50

Fișier al colaboratorilor FOII (41)

Róza Ary

debut în ziar • colaborator • reporter

În tentativa de căutare a unor colaboratori din sînul comunității românești, ziarul românesc, din a doua serie de apariție, cea a *Foii noastre*, din perioada budapestană, a pluit cîtva timp în derivă. Încercările noului colectiv redacțional, sub conducerea lui Petru Anton, un colectiv încă nedefinitivat, prin ieșirile în satele de români, de a contacta viitori colaboratori și de a impulsiona abonamentele, — scăzute brusc între 1956–1960 —, n-au prea dat rezultate spectaculoase. Astfel, o bună bucată de timp, între 1960 și 1968, ziarul este redactat și alcătuit din materiale ale unor colaboratori ocazionali, în paralel cu deschiderea spre tineri colaboratori de la Giula, Seghedin sau Budapesta. Cîteva nume, mai prezente în acești ani, dar absente după anii '70, pot oferi oglinda acestei faze a căutărilor: *Lajos Szűcs, Gyula Kollanyi, Róza Ary*. Colaborările acestui grup au asigurat totuși tranziția spre etapa giulană a ziarului, prin diversificarea informațiilor și a tipurilor de scrieri jurnalistice. De reținut este, în cazul acestui grup, hărnicia și perseverența cu care se face prezent în paginile gazetei românilor.

O prestație constantă, cu o mobilitate a scrisului jurnalist, o are din grupul amintit Róza Ary (R. A.J.). Colaborările ei se caracte-

riază nu numai printr-o mișcare lejeră pe latura tematică a reportajului, ci și prin modificări ale registrelor de abordare și a stilului jurnalistic. **Debutul de presă** are loc în ultimul număr al ziarului din seria *Libertății noastre* cu un scurt material rezumativ (nr. 21, 11 oct. 1956). Abia de la seria *Foii noastre* din 1960, colaborările ei devin mult mai periodice și foarte bogate în genul reportericesc, cu o deschidere spre articolul mai amplu, care îmbină formula textului de opinie cu cea a interviului sau materialelor culturale. Nu s-ar putea spune despre articolele Rozei Ary că suferă de orizontalitatea monotonă a descrierii sau că rămîn doar la nivelul unor corespondențe ocazionale concentrate în jurul unor informații de tip știre. Colaborările, indiferent de genul publicistic, aduc elemente de surpriză, inedite, acolo unde cititorul obișnuit ar aștepta informația descoperită. Și cum comandamentul timpului era tocmai practica a cît mai multor perspective despre oameni și locuri aparținătoare aceleiași zone, scrisul acestui colaborator a ocolit cu bună știință repetiția și uniformizarea.

Două domenii îi sînt dragi în abordarea reportajului: unul al reportajului social, aducînd din satele românești vești despre mai buna stare a oamenilor, și,

celălalt, al reportajului cultural, fie din zona școlii, fie din cea a acțiunilor culturale, îndeosebi cele plastice. Din prima categorie fac parte texte precum *O plimbare de vară în orașul Giula* (nr. 13, iulie 1963), *Lucrări de canalizare la Giula* (nr. 6, 15 mart. 1965) sau *Din planurile gospodăriei Lenin din Aletea* (1960). Acestea recurg la un scenariu vecin cu imaginarul, pentru a intra în problemele care interesează cititorul. Pentru a răspunde gustului acestuia de neașteptat, de ceva

spectaculos, Róza Ary introduce cînd elemente de istorie veche, în primul material citat, cînd figuri din comunitate care și-au cîștigat un bun renume între semeni, ca în ultimul text amintit. Fraza acestor articole curge cu ușurință printre meandrele datelor și evenimentelor, poposește într-un scurt dialog cu oamenii ai locului și se încheie cu un portret reprezentativ în plină devenire, cum e cazul lui Gheorghe Bordea, din Aletea: „*Gheorghe Bordea este apreciat și pentru omenia și judecata lui cumpătată. În munca lui e ajutat de conducătorii de unitate, de brigăzi și grupe, care cunosc pînă și cele mai amănunțite probleme ale gospodăritului.*” Alteori, intrarea în articol se face direct, prin cîteva linii ale celui vizat, iar reporterul se retrage în spațiile unei mărturisiri calde a interlocutorului. Textul *Încrezătorii în forțele noastre* (nr. 8, 15 aprilie 1965) e scris plăcerea jurnalistului de a asculta o mărturie a unor timpuri trecute. Rolul reporterului de presă scrișă împrumută aici tehnica reportofonului, după o intrare tip-prezentare urmează cîteva scurte note despre starea de a-l asculta pe cel din fața sa, aici Gergely Boros: „*Statură nu prea înaltă, ochi asemănători unui mongol, conduită fermă. (...) Sînd față în față cu el în biro-*

ul lui, îl ascult cu plăcere cum vorbește și parcă nu simt trecerea timpului. Nu-mi pot da seama dacă îl ascult de zece minute sau de o oră.” Fie că e în Bătania, Aletea, Giula, reportajul Rozei Ary transformă evenimente altfel obișnuite în adevărate sărbători ale comunității. Așa se face că și reportajele despre activități festive, aniversare, precum jubileul școlilor românești din țară (nr. 20, 15 oct. 1966) sau cel despre primul deceniu de existență al Institutului de educație de la Szarvas (nr. 24, 15 dec. 1968). O asemenea sărbătoare la Bătania este și aniversarea a 30 de ani de la constituirea cooperativei agricole, prilej cu care îl caută pe președintele fondator, Szabó Lajos. Materialul *De vorbă cu președintele cooperativei* (nr. 35, 2 septembrie 1979) devine un album de epocă, în care cel căutat de reporter poate frumose îndemnuri pentru tineri. Și aici, răzbate plăcerea jurnalistului de a nu interveni într-o mărturie de zile mari.

Reportajul cultural preferat de colaborările Rozei Ary este cel plastic. Întră în atelierul pictorului Hajdik Antal din Giula, pentru a-i smulge cîteva din proiectele și participările la expoziții, de unde reține cîteva tablouri de rafinată artă a desenului și culorilor (nr. 7, 1 aprilie 1961). Însemnările reporterului pot recompu- ne un profil de artist, specific artelor picturale din Cîmpia maghiară. Pe același interes e și reportajul despre pictorul Ruzicskay György, un pictor al cîmpiei (nr. 24, 15 dec. 1965). Nume de tablouri, cîteva impresii ale privitorului, o scurtă biografie, ca și atenția concentrată asupra unor creații plastice, fac din articol și o invitație pentru cei pasionați de artă. Aceste materiale par să aparțină unui ciclu de scrieri ale Rozei Ary, de tipul „*artiști ai cîmpiei maghiare*”. Proiectul la care a lucrat autoarea a rămas însă nefinalizat, căci după 1980, intervențiile în presă ale Rozei Ary devin tot mai rare și neuniforme.

Cornel Munteanu

Din fișele următoare: Petru Silaghi (42), Elena Csobai (43) și alții

ÎN CINSTEA CELEI DE-A 20-A ANIVERSĂRI A ELIBERĂRII PATRIEI NOASTRE

Grijă deosebită pentru reducerea prețului de cost

În gospodăria agricolă de stat din Giula — care a cîștigat în repetate rînduri titlul de „întreprindere fruntașă în producție,” precum și drapelul roșu al Consiliului de Miniștri și al Consiliului Central al Sindicatelor — se fac pregătiri intense pentru sărbătorirea celei de-a 20-a aniversări a eliberării patriei. Cu ocazia vizitei noastre am aflat că planul anual a fost dezbătut în amănunte de către întregul colectiv al lucrătorilor din producție. Prin urmare fiecare angajat al gospodăriei de stat este lămurit că ce sarcini îi revin. În legătură cu această tovarășul Pál Pepó, agronom șef, a declarat următoarele:

— Așa ni se pare, că aniversarea eliberării o putem sărbători în modul cel mai demn dacă în anul jubiliar vom reuși să reducem prețul de cost în producție. Așadar: vrem să producem mai ieftin și dorim ca acest nivel să-l păstrăm și pentru anul viitor. În trecut nu am dată am obținut locul întâi pe țară în privința rezultatelor în producție. A fost an cînd mebla producției din porumb, sfeclă de zahăr, cereale, lapte și altele produse agricole a atins un nivel atât de înalt încît pentru mulți din împrejurimi era de necredut. — Multii vizitatori au venit la fața locului, pentru

ca să se convingă de realitatea lor noi le-am arătat, le-am explicat ce și cum facem. Intr-adevăr, gospodăria noastră produce cantități mari de ani de-a rîndul — dar destul de scump. De aceea am hotărît să lansăm lozincă: „Nu s-ar putea ceva mai ieftin?” Și sperăm să reușim.

— Anul trecut, de pildă, prețul de cost s-a ridicat datorită greutăților de transport și secetei, precum și unor procedee agrotehnice de prisos. Recoltarea produselor mai ridicate costă mai mult decît cea a recoltei mai reduse. Iar noi acum am dori ca să dăm economiei naționale mai multe produse și mai ieftin — adică să reducem prețul de cost. Astfel printre altele am luat hotărîrea să se ia măsuri de economisire deja la începutul muncii, cum ar fi, de pildă, ameliorarea solului cu îngrășăminte chimice. Prin urmare numai acele porțiuni ale terenurilor arabile vor fi îngrășate suplimentar, care au nevoie neapărat de aceasta.

La sîmbătă, cînd se va pregăti solul pentru însămînțare, vom fi foarte precauți în folosirea masinilor, se va decide apărta, unde și ce fel de unelte de muncă să fie întrebuințate. Vom aplica o nouă metodă și în organizarea brigăzilor de muncă. — Multii vizitatori au caracter complex vor fi capabile să

realizeze toate muncile necesare de la însămînțare pînă la recoltare, inclusiv.

— Vom avea însă grijă ca măsurile luate în vederea economisirii să nu aibă urmări în dauna lucrătorilor. Munca bună va aduce rezultate, ea va fi asemenea condițiilor, pe care în asemenea condiții din punct de vedere material și din punct de vedere moral Tîndem s'a asigurăm de posibilități de muncă și de trai datorită cărora lucrătorii să se simtă bine la noi. Din lună în lună vom controla amănunțit realizarea planului pentru ca să ne dăm seama la timp dacă am reușit să facem economii sau dacă am depășit cheltuielile lunare.

— În munca noastră sîntem ajutați în mare măsură de brigăzile socialiste. De ani de zile lucrășii la noi grupe de fete din comunele din împrejurimi (Kétegyháza, Doboz) și tineri din Giula care au obținut rezultate remarcabile în producție. Aceste brigăzi cunosc bine modul de producție, acum însă trebuie să se străduiască să reducă prețul de cost. Sper că în anul 1985 vom reuși să facem un pas considerabil înainte și pe acest teren. În deplină sarcină ne care ne-o cere statul, adică obținerea unui venit curat de 3 milioane de forinti.

— Ary —

„Renașterea” echipei de fotbal din Bătănia

Mezőhegyesi TE – Battonyai TK 3-3 (1:2)

La 14 februarie, echipa de fotbal din Bătănia a jucat un meci amical de pregătire cu echipa din Mezőhegyes, pe care l-au urmărit 100 de suporteri.

În prima repriză, băieții din Bătănia au stăpinit mai mult timp mingea și au dominat terenul. S-a observat din jocul oaspeților că în „vacanță” au întărit echipa și au avut antrenamente foarte serioase.

După pauză, gazdele au început jocul mai bine și au reușit să egaleze. După cele văzute, meciul terminat cu egalitate a fost foarte instructiv pentru oaspeți.

Bătănia: Tóth – Simon,

Roczko, Argyelán, Putnoki 2. (Oláh) Fekete (Podina) Kovács Zs. (Lovász) Szatmári (Zima) Turbucz, Putnoki A. Bíró. Antrenor: Mákos Árpád. După meci am stat de vorbă cu Mákos Árpád, antrenorul echipei, care ne-a informat că trei jucători (Csordás, Varga și Pilán) au părăsit echipa, iar în locul lor au sosit: István Norbert (portar din Nagyszénás) Fekete Zoltán și Kovács Zoltán. E îmbucurător faptul că dintre cei 20 de membri ai echipei 16-17 participă întotdeauna la antrenamente. Cei care nu pot participa la antrenamentele de după-masă, aceștia se antre-

nează înainte de masă. Cu un astfel de program de pregătire nu se pot lăuda nici antrenorii echipelor din divizia NB I.B. Cred că băieții au înțeles scopul nostru comun, țelul nostru ar fi ca la sfârșitul campionatului să ne calificăm pe unul dintre primele cinci locuri. Acesta e scopul echipei, a conducerii și așteptarea Primăriei, care e cel mai important sponsor al echipei. În afară de primărie sprijină echipa încă și 4-5 patroni din localitate. În acest fel pare că s-au rezolvat toate condițiile necesare ca echipa să asigure suporteriilor cât mai multe jocuri frumoase. MIC

Care e locul lui KOKÓ pe lista mondială a boxerilor?

Dintre revistele cele mai cunoscute care se ocupă cu boxul este Boxing News. Revista amintită a adunat toate datele boxerilor din categoria pană, din care a reieșit următorul clasament:

1. Naseem Hamed (Marea Britanie)
2. Erik Morales (Mexic)
3. Mónelo Botile (Africa de Sud, campionul IBF)
4. Derric Gainer (SUA, camp. WBA)
5. Freddy Norwood (SUA)
6. Guty Espadas jr. (Mexic, camp. WBC)
7. Auqie Sanchez (SUA)
8. Manuel Medina (Mexic)
9. Yuan Manuel Marquez (Mexic)
10. Kovács István Kokó (Ungaria, campion WBO)
11. Cassius Baloyi (Africa de Sud)
12. Agapito Sanchez (Dominica)
13. Luisito Espinoza (Filipine)
14. Iuan Carlos Ramirez (Mexic)
15. Nana Yaw Konadu (Ghana)

După data înființării organizațiilor mondiale de box, campionii din categoria pană, după lista alcătuită de revista Boxing News, este următoare:

WBA 1962 Derrick Gainer, WBC 1963 Guty Espanza, IBF 1983

Mónelo Botile, WBO 1988
Kovács István, WBU 1990
Cassius Baloyi, IBO 1998
Mónelo Botile, IBA Johnny
Tapia, NBA Bernard Harris, WBF
Orlando Villafor, IBC nu are încă
campion.

I. Cozma

În prag de sezon nou

Jacques Villeneuve (30 de ani) a declarat că nu-l suferă și nu-l iubește pe Michael Schumacher (32 ani), campionul mondial F1.

Dacă aș avea posibilitatea să aleg cu cine aș vrea să lupt pentru primul loc, mai degrabă l-aș alege pe Mika Häkkinen, pentru că el luptă cu modalități curate, e omenos, cinstit și calculabil. Michael vrea să câștige întotdeauna, cu orice preț, și nu-l interesează nimic altceva. E mai bine să fi cît mai departe de el.

I. C.

Austria și Elveția va organiza Campionatul European de fotbal în anul 2008?

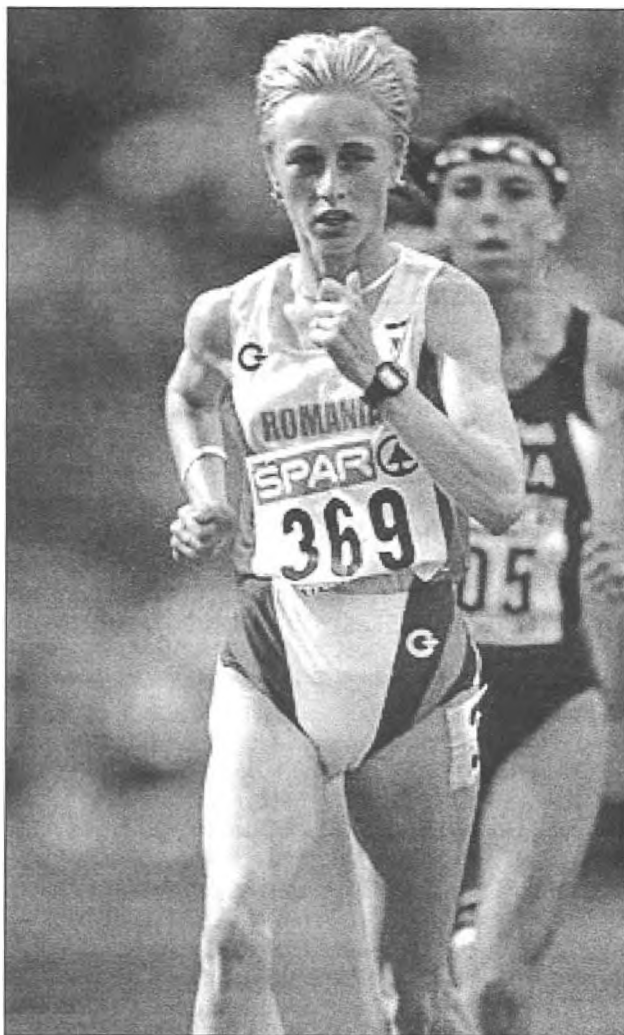
Susanne Riess-Passer, vice-cancelarul austriac se va întâlni în zilele acestea cu Samuel Schmid, ministrul sporturilor din Elveția. La Bern se va discuta despre posibila organizare în comun a Campionatului European de Fotbal în anul 2008.

Gabi Szabo a realizat, la Birmingham, al treilea record mondial al carierei sale

La capătul unei curse de 8 minute, 32 de secunde și 87 de sutimi de secundă, Gabriela Szabo a doborât duminică, 18 februarie, la Birmingham, recordul mondial indoor la 3.000 de metri. Gabi a început cursa în

(1999), ambele indoor. Violeta Beclea-Szekely a terminat pe locul doi (8:46,39), depășind-o la ultimii metri pe poloneza Lidia Chojecka.

Gabriela Szabo și-a propus ca în 2001 să repete perfor-

stilul ei obișnuit, lăsându-și cei doi „iepurii”, Luminița Gogîrlea și ucraineanca Zoia Kaznovska, să alerge înainte. După primul tur, s-au format deja două plutoane, Violeta Beclea-Szekely făcînd parte din cel din urmă. Luminița Gogîrlea a impus ritmul pînă la 1.200 m, după care a abandonat. După alți 200 de metri, a ieșit de pe pistă și Zoia Kaznovska, moment în care Gabriela a preluat conducerea. După fiecare tură, ea a primit încurajări, dar și indicații de la managerul ei, olandezul Jos Hermens, care a monitorizat întreaga cursă stînd la marginea pistei. După ce a trecut linia de finis, Gabriela a salutat spectatorii, care au susținut-o, și s-a îndreptat direct spre manșeta, pentru a-l săruta pe Zolt Gyöngyössi, soțul și antrenorul ei. Acesta a fost al treilea record al lumii realizat de Szabo, după cele la 2.000 de metri (1998) și 5.000 m

manșetele obținute în 1999. În urmă cu doi ani, atleta a cucerit trei titluri mondiale, două de sală și unul în aer liber, a cîștigat marele premiu din Golden League și a realizat un record mondial, la 5.000 m. La începutul lunii ianuarie, campioana olimpică de la Sydney a anunțat public că la Birmingham va ataca recordul mondial la 3.000 m, care aparține din 1989 olandezei Elly Van Hulst (8:33,82). Gabriela a avut această tentativă și anul trecut, în cadrul aceluiași concurs. Atunci însă, deși a cîștigat cursa, ea a înregistrat timpul de 8:35,42.

Pînă la Campionatele Mondiale de la Lisabona, din 9-11 martie, unde dorește să-și păstreze titlurile de la 1.500 și 3.000 m, Gabriela mai are în program concursurile de la Lievin și Sildengen.

(După ziarul ProSport)

PETROM – la a doua investiție din Ungaria

Vinerea trecută, la 16 februarie, în localitatea Nagylak din Ungaria, aflată în apropierea punctului de frontieră ungaro-română Nădlac, pe șoseaua internațională ce leagă Aradul de Seghedin, a fost inaugurat un nou obiectiv de investiție românească în valoare de 1.960.000 de dolari, cu care investițiile societății PETROM SA în Ungaria se ridică la aproape 7.900.000 de dolari. Manifestarea inaugurală a prilejuit formularea unor aprecieri pozitive legate de colaborarea societăților petroliere din cele două țări, PETROM SA din România și MOL SA din Ungaria. Aprecierile au fost rostite de *Ion Popa*, director general al societății PETROM și *Sivó Imre*, director general executiv al societății MOL.

Ion Popa a menționat că relațiile de colaborare între cele două societăți petroliere confirmă faptul că se pot asigura colaborări concurențiale în domeniul produselor și serviciilor specifice de cea mai înaltă

calitate, obiective și un climat corespunzător. Ion Popa a mai menționat și faptul că PETROM are prevăzut în planul de investiții pentru anul în curs construirea la Seghedin a unui complex comercial, fiind cea de-a treia stație de distribuție a produselor petroliere din Ungaria care se va încadra în designul PETROM și a strategiei comerciale a societății române de petrol.

La rîndul său, Sivó Imre a salutat prezența complexelor comerciale și de distribuție ale societății PETROM pe piața concurențială ungară, reliefînd buna colaborare tradițională dintre societățile MOL și PETROM, vorbind cu satisfacție despre funcționarea în România a celor 41 de centre ale societății MOL.

La manifestarea de inaugurare au luat parte și ambasadorul României la Budapesta, Excelența Sa *Petru Cordoș*, respectiv domnul *Andrei Oancea*, consulul general al României la Seghedin.

PETROM Hungaria Kft., înregistrat în 1998, nu și-a propus – prin politica pe care o duce – de a înregistra profituri cine știe ce mari din această acțiune. Intenția PETROM-ului a fost de a-și face numele cunoscut, de a intra în galeria societăților transnaționale, de a-și găsi un loc, de a demonstra că este la nivelul cerințelor

europene, că este capabil să își ducă la îndeplinire intenția de a se alinia în rîndul marilor firme cunoscute. După o activitate susținută de aproape un an, în toamna anului 1999 s-a deschis complexul din Bichișciaba, iar la 16 februarie 2001, o nouă stație PETROM a fost inaugurată la Nagylak. Despre investițiile românești l-

am întrebat pe *Mircea Herman*, directorul PETROM Hungaria Kft.

– În ziua 1 octombrie 1999 s-a deschis complexul comercial de la Bichișciaba, care nu numai pentru PETROM, ci și pentru piața maghiară este un complex de specialitate de referință, datorită multiplelor servicii pe care le oferă și nu în ultimă instan-

ță a calității acestora. Care sînt rezultatele?

– Rezultatele sînt cele la care ne-am așteptat. Ne asigurăm acoperirea tuturor cheltuielilor din încasările pe care le avem. Numai că această politică de investiții pe care noi o ducem într-un ritm susținut, deocamdată încă nu reușește să acopere rata amortizării.

– Cum au primit clienții această stație de benzină românească la Ciaba?

– La început cu rezerve. Dar cu perseverență și consecvență – consecvență din partea noastră – am reușit să atragem clienții, și pot să vă pun la dispoziție acele caiete de reclamații și sugestii ale clienților noștri care – atît cel din motel și restaurant, cît și din shopul benzinăriei – ne fac cinste.

– Iar la un an, la sfîrșitul săptămîinii trecute, s-a deschis cea de-a doua stație. Inseam-

– Cine a văzut și cunoaște complexul din Bichișciaba, poate să-și imagineze și stația din Nagylak, din care lipsește doar motelul. Stația este compusă dintr-un SHOP în cadrul căruia se găsește și un spațiu de alimentație publică cu 32 de locuri, utilat foarte modern. Specificul acestei unități va fi cel maghiar, pentru că toți cei veniți din România abia așteaptă să guste din mîncărurile care sînt deosebite.

– Care va fi „specialitatea casei”?

– Probabil de la babgyulyás și pînă la pörkölt se vor putea comanda aici toate mîncărurile pe care le vom oferi viitorilor noștri consumatori. La fel, se găsesc aici 8 peroane de alimentație, se găsește spălătoria de mașini mici și cea de camioane cu tehnologie importată din Germania.

nă că rezultatele de pînă acum justifică planurile.

– S-ar părea că în această perioadă PETROM Hungaria Kft. nu a făcut altceva decît să acumuleze, și să nu muncească decît în exploatarea complexului din Bichișciaba. Realitatea este însă că în această perioadă s-a pus în funcțiune unul dintre cele mai moderne depozite de produse petroliere din Ungaria, chiar și după părerea specialiștilor care l-au văzut. Depozitul are o capacitate de 1 milion de litri, punerea lui în funcțiune a costat aproximativ 800.000 de dolari și este un punct de referință în activitatea viitoare a PETROM-ului, deoarece își va putea asigura livrarea către terți la preț de en gros, cît și pentru propriile stații. Astfel, data de 16 februarie 2001 este o împlinire a logisticii pe care și-a creat-o PETROM-ul în Ungaria.

– Stația nouă din Nagylak seamănă cu cea din Ciaba?

– Cît a costat investiția de la Nagylak?

– În jur de 1.960.000 de dolari.

– Stimate domnule Herman, care este explicația acestei noi mentalități, acestei gîndiri, care se bazează pe exigență și pe competitivitate?

– Eu înainte am lucrat în comerț și investițiile din domeniul petrolier din România, sectorul privat. A trebuit să iau contact cu literatura de specialitate din Occident, a trebuit să mă duc să vizitez, să muncesc efectiv ca să pot realiza pretențiile care se găsesc – firești, dealtfel – în spațiul Uniunii Europene. Marele avantaj pe care l-am avut venind în Ungaria a fost faptul că aici am găsit o piață absolut stabilă, aceleași performanțe din partea operatorilor de pe piața maghiară, care și mai mult m-au îndrîjit cel puțin pentru a-i ajunge, dacă nu să-i și întrecem...

Petru Cîmpian

Foto: Karmok Csaba

FOAIA
românească
23 FEBRUARIE 2001
www.foaia.com

Săptămînal al românilor din Ungaria. Editat de Editura de presă și cărți „NOI”. Director: Eva Iova. Colectiv redacțional: Edda Illyés, Ștefan Oroian. Tehnoredactare computerizată: Kovács Sándor. Editura și redacția: 5700 Giula, str. Dózsa Gy. nr. 8., Pf. 95. Telefon: (66) 463-152, 361-789 Fax: (66) 463-152, E-mail: foaia@matavnet.hu, foaia@freemail.hu Editor responsabil: Dr. Ioan Cioțe, președinte, Uniunea Culturală a Românilor din Ungaria, 5700 Giula, str. Dózsa Gy. nr. 8. Tiparul: Mozi Nyomda Bt. 5600 Békéscsaba, Luther u. 5/B Director: Carai György. Index: 25291. ISSN 1418-8341. Abonamente la Foaia românească în județele Bács-Kiskun, Bichiș și Csongrad se efectuează la oficiile poștale, iar în celelalte județe la adresa redacției atît personal, cît și prin cec poștal. Abonamentele în anul 2000: 3 luni 540 forinți; 6 luni 1040 forinți; 1 an 2080 forinți. A hetilap megjelenését a „Magyarországi Nemzeti és Etnikai Kisebbségéért” Közalapítvány biztosítja. Apariția săptămînalului este asigurată de Fundația Publică „Pentru Minoritățile Naționale și Etnice din Ungaria”.